

ลิขสิทธิ์

ลิขสิทธิ์นับว่าเป็นทรัพย์สินทางปัญญาที่เก่าแก่ประมานหนึ่ง เพราะได้มีการยอมรับให้ความคุ้มครองลิขสิทธิ์ โดยมีกฎหมายลิขสิทธิ์ฉบับแรกในประเทศอังกฤษ ใน ค.ศ. 1709 นอกจากนี้ประเทศไทย ท้าวโลกได้ให้ความสำคัญของการคุ้มครองลิขสิทธิ์ระหว่างประเทศ จึงทำให้เกิดข้อตกลงระหว่างประเทศที่เกี่ยวกับการให้ความคุ้มครองลิขสิทธิ์มากมายซึ่งมีทั้งในรูปแบบของอนุสัญญา และการจัดตั้งองค์กรชื่อ มาตรฐานด้านทรัพย์สินทางปัญญา เช่น WIPO (World Intellectual Property Organization) โดย Convention Establishing the World Intellectual Property Organization ลงนาม สัญญา Stockholm เมื่อวันที่ 14 กรกฎาคม 1967.

อนุสัญญาแม้จะมีอยู่ทั้ง Berne copyright Union ที่นิยมเรียกว่า BCC. และ UCC. หรือ Universal Convention หรือข้อตกลงอื่น ๆ อีกมากมาย แต่ปัจจุบัน อนุสัญญาที่ไทยมีข้อผูกพันอยู่ได้แก่ Berne Copyright Convention

อนุสัญญากรุงเบอร์นนี้มีอยู่หลายฉบับและมีการแก้ไขปรับปรุงกันมาตาม วิวัฒนาการทางด้านแนวคิดทางด้านกฎหมายลิขสิทธิ์ เช่น BCC. ฉบับ ค.ศ. 1886 Paris Additional Act, 1896. Berlin Act 1908. Additional Protocol 1914. Rome Act 1928. Brussels Act 1948 Stockholm Act 1967. Paris Act 1971

แม้จะได้มีการแก้ไขปรับปรุงหลายครั้งแต่ตามบทบัญญัติของ Convention Establishing the World Intellectual Property Organization ฉบับลงนามใน Stockholm เมื่อวันที่ 14 กรกฎาคม 1967. มาตรา 2(4) ในส่วนที่บัญญัติเกี่ยวกับ

บทนิยามศัพท์ ได้ให้บันทึกนิยามศัพท์ไว้ว่าอนุสัญญากรุงเบอร์น หมายความถึง อนุสัญญาฯว่าด้วยการคุ้มครองวรรณกรรมและศิลปกรรม ซึ่งได้ลงนามในวันที่ 9 กันยายน 1886 และให้ความหมายรวมถึงการแก้ไขอนุสัญญาดังกล่าวเพิ่มเติมด้วย⁽¹⁾

โครงสร้างของกฎหมายดิจิทัลไทยแบ่งออกได้เป็นสองส่วนใหญ่ ๆ ตามพระราชบัญญัติสิทธิ์ พ.ศ. 2537 ได้แก่การคุ้มครองสิทธิ์ และการคุ้มครองสิทธิ์ของนักแสดง สิทธิ์ทั้งสองประเภทนี้ได้กำหนดเรื่องการคุ้มครองที่แยกต่างกัน ไม่ว่าในเรื่องที่เกี่ยวข้องการได้สิทธิ์ หรือสิทธิ์ของผู้ทรงสิทธิ์เป็นต้น นอกจากนี้พระราชบัญญัติสิทธิ์ฉบับ พ.ศ. 2537 ยังได้บัญญัติระบบการอนุญาตโดยกฎหมายบังคับมาใช้บังคับเกี่ยวกับการแปลเป็นครั้งแรกในประเทศไทย

1. บทนิยามศัพท์บัญญัติไว้ในมาตรา 4 ดังนี้

“ผู้สร้างสรรค์ หมายความว่าผู้ที่ทำหรือก่อให้เกิดงานสร้างสรรค์อย่างใดอย่างหนึ่งที่เป็นงานอันมีลิขสิทธิ์ตามพระราชบัญญัตินี้ ผู้ที่ทำหรือก่อให้เกิดงาน หมายถึงเป็นผู้ที่ทำหรือก่อให้เกิดโดยความรู้ความสามารถของตน โดยมิได้คัดคอก เลียนแบบ หรือดัดแปลงงานของบุคคลอื่นมาเป็นของตนเอง เป็น นาย ก เรียนจคนหมายถึงเพื่อนโดยการบอกให้นางสาวแดง เรียนตามคำบอกของนาย ก อายุรุ่งนี้ถือว่านาย ก เป็นผู้สร้างสรรค์ เพราะเป็นผู้ก่อให้เกิดงานสร้างสรรค์

ข้อสังเกตค่าว่าผู้ที่ทำหรือก่อให้เกิดงานสร้างสรรค์นั้นต้องเป็นงานสร้างสรรค์ที่ไม่ขัดต่อความสงบเรียบร้อยและศีลธรรมอันดีของประชาชนหรือมิได้กฎหมายเพาะะได้มีคำพิพากษาศาลฎีกาที่ 3705-2530 ได้พิพากษainคดีละเมิดลิขสิทธิ์ภาพ

⁽¹⁾Convention Establishing the World Intellectual Property Organization July 14, 1967.

Article 2(4)

“Berne Convention” shall mean the Convention for the Protection of Literary and Artistic Works signed on September 9, 1886, including any of its revisions;

ยนตร์เรื่องของการพนันพารา ว่าไม่ถือเป็นการสร้างสรรค์ตามความหมายของกฎหมาย จึงเป็นงานที่ไม่มีลิขสิทธิ์ตามกฎหมาย

ผู้สร้างสรรค์ร่วม เมื่อพิจารณาจากบทบัญญัติของกฎหมายลิขสิทธิ์ พ.ศ. 2537 จะเห็นได้ว่ากฎหมายยอมรับการสร้างสรรค์ร่วมในงานชั้นมีลิขสิทธิ์ได้ เช่นเดียวกับการประดิษฐ์ร่วมตามมาตรา 15 แห่งพระราชบัญญัติลิขสิทธิ์บัตร ทั้งนี้จากการที่พระราชบัญญัติลิขสิทธิ์ พ.ศ. 2537 มาตรา 19 วรรคสอง และวรรคสาม กำหนดเมื่อนำไปใช้กับการนับอายุการคุ้มครองลิขสิทธิ์ในกรณีที่มีการสร้างสรรค์ร่วม แต่กฎหมายลิขสิทธิ์นี้ได้กำหนดบทนิยามศัพท์ให้การสร้างสรรค์อย่างไร จึงจะถือว่าเป็นการสร้างสรรค์ร่วมซึ่งต่างกับกฎหมายของต่างประเทศ เช่น อเมริกา⁽²⁾

เมื่อกฎหมายลิขสิทธิ์นี้ได้ให้บทนิยามศัพท์ของคำว่าผู้สร้างสรรค์ร่วมไว้ว่า หมายความว่าอย่างไร จึงจำเป็นต้องขอว่าศาลจะพิจารณาตัดสินในประเด็นนี้อย่างไร

แต่สำหรับผู้เรียนมีความเห็นว่า การสร้างสรรค์ร่วมได้แก่ผู้สร้างสรรค์ตั้งแต่สองคนขึ้นไปมีเจตนาที่จะสร้างสรรค์งานร่วมกันให้เป็นหนึ่งเดียวจึงไม่อาจแยกออกจากกันได้

นิติบุคคลเป็นผู้สร้างสรรค์ มีกฎหมายลิขสิทธิ์บางประเทศในกลุ่มนี้ไม่ยอมรับว่านิติบุคคลเป็นผู้สร้างสรรค์แต่สำหรับประเทศไทยยอมรับว่านิติบุคคลเป็นผู้สร้างสรรค์ และได้กำหนดหลักเกณฑ์ไว้ชัดเจนในมาตรา 8 วรรคท้ายคือ

“ในกรณีที่ผู้สร้างสรรค์ต้องเป็นผู้มีสัญชาติไทย ถ้าผู้สร้างสรรค์เป็นนิติบุคคล นิติบุคคลนั้นต้องเป็นนิติบุคคลที่จัดตั้งขึ้นตามกฎหมายไทย”

⁽²⁾ U.S. Copyright Act 1976. Section 101.

นิติบุคคลที่จัดตั้งขึ้นตามกฎหมายไทย อาจจัดตั้งขึ้นโดยกฎหมายเฉพาะ
 เช่นรัฐวิสาหกิจ หรือจัดตั้งขึ้นโดยกฎหมายแห่งและพาณิชย์ เป็นต้น

นอกจากนี้พระราชบัญญัติลิขสิทธิ์ พ.ศ. 2537 ยังได้กล่าวถึงกรณีนิติบุคคล
 เป็นผู้สร้างไว้ในมาตรา 19 วรรคท้ายอีกด้วย

ผู้สร้างสรรค์ตั้งกล่าวข้างต้นจะมีลิขสิทธิ์ตามกฎหมายหรือไม่ ก็ต้องพิจารณา
 ด้วยไปซึ่งกำหนดของกฎหมายลิขสิทธิ์ที่จะกล่าวถึงต่อไป

ประเด็นที่ควรนำมาพิจารณาในการสร้างสรรค์งานของผู้สร้างสรรค์ได้แก่
 ความใหม่ของงาน การบันทึกงาน (fixation) หรือไม่จำเป็นต้องมีการบันทึกลงในวัสดุ
 อายุคงทนอย่างใด และคุณภาพของงานว่าเป็นงานสร้างสรรค์ที่ได้รับความคุ้มครอง
 ตามกฎหมายลิขสิทธิ์ หรือเป็นงานที่ไม่ได้รับความคุ้มครองตามกฎหมายลิขสิทธิ์ทั้งนี้
 เพาะประเด็นต่าง ๆ ดังกล่าวอยู่ในความสำคัญต่อการพิจารณางานที่ได้สร้างสรรค์
 ขึ้น ก่อนที่จะพิจารณาถึงเงื่อนไขอื่น ๆ ที่กำหนดเกี่ยวกับการได้ลิขสิทธิ์ของผู้สร้าง
 สรรค์ตามมาตรา 8

ความใหม่ของงาน กฎหมายลิขสิทธิ์มิได้อ้อนลักษณะใหม่ของงานอย่าง
 เช่นกฎหมายลิขสิทธิ์บัตร ซึ่งกฎหมายลิขสิทธิ์บัตรได้กำหนดไว้ในมาตรา 5 และมาตรา 6
 ขันเกี่ยวกับการประดิษฐ์ที่ขอรับลิขสิทธิ์ได้ต้องเป็นการประดิษฐ์ขึ้นใหม่ เป็นการ
 ประดิษฐ์ที่มีขั้นตอนการประดิษฐ์สูงขึ้น และเป็นการประดิษฐ์ที่สามารถประยุกต์ใน
 ทางอุตสาหกรรม เพราะงานอย่างเดียวกันหรือชนิดเดียวกันอาจมิเจ้าของลิขสิทธิ์หรือ
 ผู้สร้างสรรค์หลายคนได้โดยไม่จำกัดจำนวน กฎหมายต้องการเพียงผู้สร้างสรรค์แต่
 ละคนที่สร้างสรรค์งานนั้น ๆ ขึ้นมา โดยใช้ความรู้ความสามารถของตนของสร้างสรรค์
 ซึ่งมิได้ทำข้าหรือตัดแปลงงานของคนอื่นมาเป็นของตนเอง⁽³⁾ หรือจะกล่าวอีกอย่าง

⁽³⁾ การควบรวมหรือตัดแปลงซึ่งเป็นข้อยกเว้นให้ผู้ควบรวมหรือตัดแปลงมีลิขสิทธิ์ได้ตาม

พ.ร.บ. ลิขสิทธิ์ มาตรา 11 และ 12

หนึ่งว่ากูญหมายลิขสิทธิ์มิได้ห้ามทำเหมือน หากแต่ห้ามทำซ้ำหรือตัดแปลงงานของบุคคลอื่นโดยมิได้รับอนุญาต

การบันทึกงานลงในวัสดุอย่างหนึ่งอย่างใด (fixation) เมื่อพิจารณาจากบทบัญญัติของกูญหมายลิขสิทธิ์ของประเทศไทยจะเห็นได้ว่ากูญหมายลิขสิทธิ์ไทยมิได้บังคับว่างานทุกชนิดที่สร้างสรรค์ขึ้นจะต้องบันทึกลงในวัสดุอย่างหนึ่งอย่างใด ซึ่งต่างกับกูญหมายของบางประเทศ เช่นประเทศสหรัฐอเมริกา

กูญหมายลิขสิทธิ์ไทยจะกำหนดบังคับการบันทึกให้เฉพาะงานบางประเภทเท่านั้น เช่นสิ่งบันทึกเสียง งานจิตกรกรรม งานประดิษฐกรรม เป็นต้น⁽⁴⁾

อย่างไรก็ได้หากกูญหมายหลายท่านมีความเห็นว่าต้องบันทึกลงในวัสดุอย่างหนึ่งอย่างใด เช่น มีชานั้นแล้วจะถือว่าไม่มีลิขสิทธิ์

ความเห็นผู้เขียนเกี่ยวกับกำหนดว่าต้องบันทึกลงในวัสดุอย่างหนึ่งอย่างใด หรือไม่ ตามกูญหมายลิขสิทธิ์ไทยจะมีงานอยู่ 2 ประเภทคืองานที่ไม่ต้องบันทึก และงานที่ต้องบันทึกลงในวัสดุอย่างหนึ่งอย่างใดตามที่กูญหมายลิขสิทธิ์กำหนดให้โดยเฉพาะซึ่งสามารถสังเกตได้จากบทนิยามของงานแต่ละประเภท

คุณภาพของงานที่สร้างสรรค์ โดยหลักกูญหมายลิขสิทธิ์มิได้คำนึงถึงคุณภาพของงานเป็นหลัก หรือถือเอาคุณภาพของงานเป็นเงื่อนไขในการให้ความคุ้มครองลิขสิทธิ์แก่ผู้สร้างสรรค์งานจะเดินเรื่อยไม่ตี หรือมีราคาสูงต่าขนาดไหน ก็ถือว่าเป็นงานที่มีลิขสิทธิ์ได้ทั้งนั้น เพราะคุณค่าของงานนั้นขึ้นอยู่กับวัสดุนิยมของผู้คนที่แตกต่างกันไป เพียงแต่งานสร้างสรรค์ขึ้นมาแล้ว ต้องเป็นงานที่อยู่ในกรอบหรือขอบเขตที่

⁽⁴⁾ Berne Copyright Convention 1979 Article 2(2)."

It shall, however, be a matter for legislation in the countries of the Union to prescribe that works in general or any specified categories of works shall not be protected unless they have been fixed in some material form.

กฎหมายลิขสิทธิ์กำหนดว่าเป็นงานอันมีลิขสิทธิ์ได้ตามกฎหมายดังที่บัญญัติไว้ในมาตรา 6 แห่งพระราชบัญญัติลิขสิทธิ์ พ.ศ. 2537 ดังนี้

งานอันมีลิขสิทธิ์ตามพระราชบัญญัตินี้ ได้แก่งานสร้างสรรค์ประเภทวรรณกรรม นาฏกรรม ศิลปกรรม ดนตรีกรรม โสดหัตถศิลป์ ภาพพิมพ์ สิ่งบันทึกเสียง งานแพะเสียงแพะภาษา หรืองานอื่นใดในแผนกวารณคต แผนกวิทยาศาสตร์ หรือแผนกศิลปะของผู้สร้างสรรค์ ไม่ว่างานดังกล่าวจะแสดงออกโดยวิธี หรือรูปแบบอย่างใด

การคุ้มครองลิขสิทธิ์ไม่คุ้มถึงความคิด หรือขั้นตอนกรรมวิธีหรือระบบหรือวิธีใช้หรือทำงาน หรือแนวความคิด หลักการ การศัลปะ หรือทฤษฎีทางวิทยาศาสตร์ หรือคณิตศาสตร์

นอกจากนี้กฎหมายลิขสิทธิ์ยังได้กำหนดประเภทของงานที่ไม่ถือว่ามีลิขสิทธิ์ตามกฎหมาย แม้จะเป็นงานสร้างสรรค์ที่มีคุณภาพดีเด่น งานดังกล่าวได้แก่งานที่กำหนดไว้ในมาตรา 7 แห่งพระราชบัญญัติลิขสิทธิ์ พ.ศ. 2537 ดังนี้⁽⁵⁾

สิ่งท่อไปนี้ไม่ถือว่าเป็นงานอันมีลิขสิทธิ์ตามพระราชบัญญัติดังนี้

(1) ข่าวประจำวัน และข้อเท็จจริงต่าง ๆ ที่มีลักษณะเป็นเพียงข่าวสาร อันมิใช่งานในแผนกวารณคต แผนกวิทยาศาสตร์ หรือแผนกศิลปะ

" Bcc. Art (4) (8)

It shall be a matter for legislation in the countries of the Union to determine the protection to be granted to official texts of a legislative, administrative and legal nature, and to official translations of such texts.

The protection of this Convention shall not apply to news of day or to miscellaneous facts having the character of mere items of press information.

- (2) รัฐธรรมนูญ และกฎหมาย
- (3) ระบุเป็นชื่อบังคับ ประกาศ คำสั่ง คำเรียบเรียง และหนังสือโ้างต่อของ
กระทรวง ทบวง กรม หรือน่วยงานโดยของรัฐหรือของห้องดิน
- (4) คำพิพากษา คำสั่ง คำวินิจฉัย และรายงานของทางราชการ
- (5) คำแปลและการรวมสิ่งต่าง ๆ ตาม (1) ถึง (4) ที่กระทรวง ทบวง
กรม หรือน่วยงานอื่นโดยของรัฐ หรือของห้องดินจัดทำขึ้น

ลิขสิทธิ์ หมายความว่า สิทธิ์แต่ผู้เดียวที่จะทำการใด ๆ ตามพระราชบัญญัติลิขสิทธิ์ได้แก่สิทธิ์ที่
กระทำการใด ๆ ตามที่กฎหมายกำหนดให้เป็นสิทธิ์แต่ผู้เดียวของเจ้าของลิขสิทธิ์ เช่น

สิทธิ์ตามมาตรา 15 นอกจากสิทธิ์ที่จะทำการใด ๆ ดังกล่าวแล้วยังมีสิทธิ์ที่จะห้ามไม่ได้
บุคคลอื่นกระทำการใด ๆ อันเป็นการละเมิดสิทธิ์ของตน เช่น สิทธิ์ห้ามการนำเข้า
งานอันละเมิดลิขสิทธิ์หรือให้นำเข้า หรือร่วมกับกระทำการกระทำการละเมิดตามมาตรา 65
และมาตรา 31 เป็นต้น รายละเอียดจะได้กล่าวเพิ่มเติมต่อไปในเรื่องที่เกี่ยวกับสิทธิ์
ของเจ้าของลิขสิทธิ์

위원회 หมายความว่างานนิพนธ์ที่ทำขึ้นทุกชนิด เช่น หนังสือ ฯลฯ สาร
ลิ้งเชียน สิ่งพิมพ์ป้ายโฆษณา เทคนา คำปราศรัย ศุนทรพจน์ และให้หมายความรวมถึง
โปรแกรมคอมพิวเตอร์ด้วย^(*)

^(*) Agreement on Trade-Related Aspects of Intellectual Property Right, Including Trade
in counterfeit goods (TRIPS.) Article 10 "Computer Programs and Compilation of
Data. (1) Computer programs, whether in source or object code, shall be protected as
literary works under the Berne-Convention (1971)

โปรแกรมคอมพิวเตอร์ หมายความว่าคำสั่ง ชุดคำสั่ง หรือสิ่งอื่นใดที่นำไปใช้กับเครื่องคอมพิวเตอร์เพื่อให้เครื่องคอมพิวเตอร์ทำงานหรือให้ได้รับผลอย่างหนึ่งอย่างใด ทั้งนี้ไม่ว่าจะเป็นภาษาโปรแกรมคอมพิวเตอร์ในลักษณะใด

ปัญหาการคุ้มครองโปรแกรมคอมพิวเตอร์ มีการถกเถียงกันมากในขณะที่ใช้พระราชบัญญัติสิทธิ์ 2521 ว่าจะจดอยู่ในงานประbatch และจะได้รับความคุ้มครองตามกฎหมายสิทธิ์หรือไม่

สำนักงานกฤษฎีกาเคยให้ความเห็นว่าโปรแกรมคอมพิวเตอร์เป็นงานในแผนกวิทยาศาสตร์ แต่ก็มีนักกฎหมายหลายท่านไม่เห็นด้วย แต่เมื่อประกาศใช้พระราชบัญญัติสิทธิ์ พ.ศ. 2537 ทำให้ปัญหาดังกล่าวหมดไป

นagrกรรม หมายความว่า งานเกี่ยวกับการรำ การเด้น การทำท่าหรือการแสดง ที่ประกอบขึ้นเป็นเรื่องราว และให้หมายความรวมถึงการแสดงโดยวิธีไปด้วย

การรำการเด้น การทำท่าหรือการแสดงนั้นต้องประกอบขึ้นเป็นเรื่องราว และต้องไม่สืบสานกับสิทธิของนักแสดง เพราะนagrกรรมเป็นงานขั้นมีสิทธิ์ ส่วนสิทธิของนักแสดงนั้นไม่ใช่งานขั้นมีสิทธิ์ แต่เป็นสิทธิที่กฎหมายให้ความคุ้มครอง

ศิลปกรรม หมายความว่างานขั้นมีลักษณะอย่างหนึ่งอย่างใด หรือนลายซ่อนต่อไปนี้

(1) งานจิตรกรรม ได้แก่งานสร้างสรรค์รูปทรงที่ประกอบด้วยเส้น แสง สี หรือสีอื่น อายุนานนี้อย่างใดให้รื่นรมย์อย่างรวมกัน ลงในวัสดุอย่างเดียวหรือหลายอย่าง

(2) งานประติมากรรม ได้แก่งานสร้างสรรค์รูปทรงที่เกี่ยวกับปริมาตรที่สมผัส และซับต้องได้

(3) งานภาพพิมพ์ ได้แก่การสร้างสรรค์ภาพด้วยกรรมวิธีทางการพิมพ์ และหมายความรวมถึงแม่พิมพ์หรือแบบพิมพ์ที่ใช้ในการพิมพ์ด้วย

(4) งานสถาปัตยกรรม ได้แก่ การออกแบบอาคารหรือสิ่งปลูกสร้าง งานออกแบบตกแต่งภายในหรือภายนอกตลอดจนบริเวณอาคาร หรือสิ่งปลูกสร้าง หรือการสร้างสรรค์ทุนจำลองของอาคารหรือสิ่งปลูกสร้าง

(5) งานภาพถ่าย ได้แก่ งานสร้างสรรค์ภาพที่เกิดจากการใช้เครื่องมือบันทึกภาพ โดยให้แสงผ่านเลนซ์ไปยังฟิล์มนิรภัยจาก และถ่ายด้วยน้ำยาชึ้นเมือง เช่น น้ำยาชึ้นเมืองที่ก่อให้เกิดภาพขึ้น หรือการบันทึกภาพโดยเครื่องมือหรือวิธีอื่นๆ

เดิมนักกฎหมายมีความเห็นว่าภาพถ่ายที่จะได้รับความคุ้มครองตามกฎหมายลิขสิทธิ้นั้นต้องมีคุณค่าทางศิลป์ด้วยขณะนี้เข้าใจว่าความเห็นนี้คงใช้ไม่ได้ตามกฎหมายลิขสิทธิ พ.ศ. 2537 เพราะการพิจารณาว่าภาพถ่ายจะมีคุณค่าทางศิลป์หรือไม่เป็นเรื่องที่ทำให้เกิดข้อโต้แย้งได้มากและโดยหลักของกฎหมายลิขสิทธิ แล้วคุณค่าหรือความเป็นเลิศของงานมิใช่เงื่อนไขเดียวที่กำหนดความคุ้มครองตามกฎหมายลิขสิทธิ

(6) งานภาพประกอบ แผนที่ โครงสร้าง ภาพร่าง หรือ งานสร้างสรรค์รูปทรงสามมิติอันเกี่ยวกับภูมิศาสตร์ ภูมิประเทศ หรือวิทยาศาสตร์

(7) งานศิลปประยุกต์ ได้แก่ งานที่นำเอางานตาม (1) ถึง (6) อย่างใดอย่างหนึ่งหรือนลายอย่างรวมกันไปใช้ประโยชน์อย่างอื่น นอกเหนือจากการซื้อขายในคุณค่าของตัวงานดังกล่าวมัน เป็นนำไปใช้โดย นำไปตกแต่งวัสดุ หรือสิ่งของอันเป็นเครื่องใช้หรือนำไปใช้เพื่อประโยชน์ทางการค้า¹⁷⁾

¹⁷⁾ Bcc 1979 Art. 2(7)

Subject to the provisions of Article 7(4) of Convention, it shall be a matter for legislation in the countries of the Union to determine the extent of the application of their laws to works of applied art and industrial designs and models, as well as the conditions under which such works, designs and models shall be protected. Works protected in the country of origin

ทั้งนี้ไม่ว่างานตาม (1) ถึง (7) จะมีคุณค่าทางศิลปหรือไม่ และให้นำความร่วมดึงภาพถ่ายและแผนผังของงานดังกล่าวด้วย

งานศิลปประยุกต์ ที่เห็นอยู่ทั่วไปได้แก่ การออกแบบเครื่องเพชร กระดาษปิดฝาผนัง (wallpaper) หรือภูทังของตะเกียงเป็นต้น

คณะกรรมการ หมายความว่า งานเกี่ยวกับเพลงที่แต่งขึ้นเพื่อบรรเลง หรือขับร้องไม่ว่าจะมีทำนองและคำร้องหรือทำนองอย่างเดียว และให้หมายความรวมถึงโน๊ต เพลงหรือแผนภูมิเพลงที่ได้แยกและเรียบเรียงเสียงประสานแล้ว

โสดทัศนวัสดุ หมายความว่า งานอันประกอบด้วยลำดับของภาพโดยบันทึกลงในวัสดุไม่ว่าจะมีลักษณะอย่างใด อันสามารถนำมาเล่นรื้าได้อีก โดยใช้เครื่องมือที่จำเป็นสำหรับการใช้วัสดุนั้น และให้หมายความรวมถึงเสียงประกอบงานนั้นด้วยถ้ามี

ภาพอนตร หมายความว่า โสดทัศนวัสดุอันประกอบด้วยลำดับของภาพซึ่งสามารถนำออกฉายต่อเนื่องได้อย่างภาพอนตร หรือสามารถบันทึกลงบนวัสดุอื่นเพื่อนำออกฉายต่อเนื่องได้อย่างภาพอนตร และให้หมายความรวมถึงเสียงประกอบภาพอนตรทั้งนั้นด้วยถ้ามี

สิ่งบันทึกเสียง หมายความว่า งานอันประกอบด้วยลำดับของเสียงดนตรีเสียงการแสดงห้องหรือเสียงอื่นใดโดยบันทึกลงในวัสดุไม่ว่าจะมีลักษณะใด ๆ อันสามารถที่จะนำมาเล่นรื้าได้อีกโดยใช้เครื่องมือที่จำเป็นสำหรับการใช้วัสดุนั้น แต่ทั้งนี้มิให้หมายความรวมถึงเสียงประกอบภาพอนตรหรือเสียงประกอบโสดทัศนวัสดุอย่างอื่น

นักแสดง หมายความว่าผู้แสดง นักดนตรี นักร้อง นักเต้น นักเข้า และผู้ซึ่งแสดงท่าทาง ร้อง กล่าวพากย์ แสดงตามบท หรือในลักษณะอื่นใด

---

solely as designs and models shall be entitled in another country of the Union only to such special protection as is granted in that country to designs and models; however, if no such special protection is granted in that country, such works shall be protected as artistic works.

งานแพร์เซียงแพร์ก้าพ หมายความว่างานที่นำออกสู่สาธารณะ โดย การแพร์เซียงทางวิทยุกระจายเสียง และการแพร์เซียงและหรือภาพทางวิทยุโทรทัศน์ หรือโดยวิธีอื่นอันคล้ายคลึงกัน งานแพร์เซียงแพร์ก้าพที่นำออกสู่สาธารณะ อาจจะเป็นการส่งสัญญาณออกอากาศ (WIRELESS) หรือการแพร์เซียงแพร์ก้าพโดย ผ่านสายเคเบิล (WIRE OR CABLE)

ทำข้า หมายความรวมถึงการตัดลอกไม่ว่าโดยวิธีใด ๆ เลียนแบบ ทำ สำเนา ทำแม่พิมพ์ บันทึกเสียง บันทึกภาพ หรือบันทึกเสียงและภาพ จากต้นฉบับ จากสำเนาหรือจากการโฆษณาในส่วนอันเป็นสาระสำคัญ ทั้งนี้ไม่ว่าทั้งหมดหรือ บางส่วน สำหรับในส่วนที่เกี่ยวกับโปรแกรมคอมพิวเตอร์ ให้หมายความรวมถึง ตัด ลอก ทำสำเนาโปรแกรมคอมพิวเตอร์จากสื่อบันทึกใด ไม่ว่าด้วยวิธีใด ๆ ในส่วนอัน เป็นสาระสำคัญโดยไม่มีลักษณะเป็นการจัดทำงานขึ้นมาใหม่ ทั้งนี้ไม่ว่าทั้งหมดหรือ บางส่วน

การทำข้าตามบทนิยามนี้แบ่งออกเป็นสองส่วนคืองานทั่วไป และโปรแกรม คอมพิวเตอร์ การทำข้าดังนี้เป็นการตัดลอก เลียนแบบ ทำสำเนา ทำแม่พิมพ์ บันทึกเสียง บันทึกภาพ หรือบันทึกเสียงและภาพ ต้องเป็นการทำจากต้นฉบับ จาก สำเนาหรือจากส่วนที่นำออกโฆษณา หรือในกรณีของโปรแกรมคอมพิวเตอร์ ให้ หมายความรวมถึงการทำจากสื่อบันทึกใด ๆ ในส่วนอันเป็นสาระสำคัญ

จากข้อกำหนดดังกล่าวทำให้เห็นได้ว่ากฎหมายสิทธิ์มิได้ห้ามการทำงาน ที่เหมือนกันเพื่อย่างใด หากแต่เพียงห้ามการทำข้าเท่านั้น

ตัดแปลง หมายความว่าทำข้าโดยเปลี่ยนรูปใหม่ ปรับปรุงแก้ไขเพิ่มเติม หรือจัดองค์งานด้านฉบับในส่วนอันเป็นสาระสำคัญโดยไม่มีลักษณะเป็นการจัดทำงานขึ้นมาใหม่ทั้งนี้ ในรากทั้งหมดหรือบางส่วน

(1) ในส่วนที่เกี่ยวกับภารณกิจ ให้หมายความรวมถึงแปลงภารณกิจ เปลี่ยนรูปภารณกิจหรือรวมภารณกิจโดยตัดเลือก และจัดลำดับใหม่

(2) ในส่วนที่เกี่ยวกับโปรแกรมคอมพิวเตอร์ให้หมายความรวมถึง ทำข้าโดยเปลี่ยนรูปใหม่ ปรับปรุงแก้ไขเพิ่มเติมโปรแกรมคอมพิวเตอร์ในส่วนอันเป็นสาระสำคัญโดยไม่มีลักษณะเป็นการจัดทำขึ้นใหม่

(3) ในส่วนที่เกี่ยวกับนาฏกรรม ให้หมายความรวมถึง เปลี่ยนงานที่มีไว้ นาฏกรรมให้เป็นนาฏกรรม หรือเปลี่ยนงานนาฏกรรมให้เป็นงานที่มิใช่นาฏกรรม ทั้งนี้ ไม่ว่าในภาษาเดิมหรือต่างภาษากัน

(4) ในส่วนที่เกี่ยวกับศิลปกรรม ให้หมายความรวมถึงเปลี่ยนงานที่เป็นรูป ทองมิตินหรือสามมิติ ให้เป็นรูปสามมิติหรือสองมิติ หรือทำทุนจัดซื้อจัดทำด้านฉบับ

(5) ในส่วนที่เกี่ยวกับดนตรีกรรม ให้หมายความรวมถึงจัดลำดับเรียงเสียง เสียงประสาน หรือเปลี่ยนคำร้องหรือทำนองใหม่

เผยแพร่ต่อสาธารณะ หมายความว่าทำให้ปรากฏต่อสาธารณะโดยการ แสดง การบรรยาย การพูด การบรรเลง การทำให้ปรากฏด้วยเสียงและหรือภาพ การก่อสร้าง การจำหน่วย หรือโดยวิธีอื่นใด

การเผยแพร่ต่อสาธารณะนี้ ไม่จำเป็นต้องทำขึ้นในลักษณะที่เป็นสำเนา จำลอง หรือบันทึกลงในวัสดุอย่างหนึ่งอย่างใดเพื่อไป เช่นการขับร้องเพลง การบรรเลงดนตรี ซึ่งต่างกับการโฆษณา ซึ่งกฎหมายบังคับว่าต้องทำสำเนาจำลองและ วัสดุประสงค์ของการให้บันทึกตามคำว่าเผยแพร่ต่อสาธารณะก็เพื่อที่จะนำไปใช้ใน การพิจารณาการลงทะเบียนสิทธิ์

การโฆษณา หมายความว่า การนำสำเนาจำลองของงานไม่ว่าในรูปหรือลักษณะอย่างใด ที่ทำขึ้นโดยความยินยอมของผู้สร้างสรรค์ของงานนั้น โดยสำเนาจำลองนั้น มีปรากฏต่อสาธารณะเป็นจำนวนมากพอสมควรตามสภาพของงานนั้น แต่ทั้งนี้ไม่หมายความรวมถึงการแสดงหรือการทำให้ปรากฏชื่อนายกรัฐมนตรี ศุภชัย หะนัง หรือภาพพยนตร์ การบรรยาย หรือการปาฐกถาเรื่องวรรณกรรม การเผยแพร่เสียงหรือภาพเกี่ยวกับงานในการนำคิดปกรณ์ออกแสดงและการก่อสร้างงานสถาปัตยกรรม⁽⁸⁾

การให้บันทึกคำว่าโฆษณาในกฎหมายลิขสิทธิ์ พ.ศ. 2537 ทำให้ความสับสนของคำว่าโฆษณาที่เคยบัญญัติไว้ในพระราชบัญญัติลิขสิทธิ์ 2521 หมวดสิ่นไป เพราะในพระราชบัญญัติลิขสิทธิ์ พ.ศ. 2521 ให้คำว่าโฆษณาแต่กลับให้บันทึกคำว่าโฆษณาที่แต่ต่างกันทำให้เกิดความสับสนในความหมายของคำว่าปรากฏอยู่ในบทบัญญัติของกฎหมายลิขสิทธิ์ พ.ศ. 2521 เพราะว่ามีคำว่าโฆษณาซึ่งบัญญัติขึ้นในมาตรา 4 และคำว่าการโฆษณาซึ่งบัญญัติไว้ในมาตรา 6 ซึ่งให้บันทึกคำว่าแต่ต่างกัน

คำว่า การโฆษณาคำน้ำหน้าใช้ในการพิจารณาถึงการได้ลิขสิทธิ์ของผู้สร้างสรรค์ในกรณีที่มีการนำงานออกโฆษณาตามที่กำหนดอยู่ในมาตรา 8 แห่งพระราชบัญญัติลิขสิทธิ์ 2537 และนำไปใช้ในกรณีเกี่ยวกับการนับอายุและการสั่นสุดอายุการคุ้มครองลิขสิทธิ์ในส่วนที่ 4

การที่จะถือว่าเป็นการโฆษณา้นั้นต้องประกอบด้วยข้อเท็จจริงดังต่อไปนี้

1. ต้องทำให้ปรากฏที่มีตัวตนหรือรูปร่าง ทั้งนี้เพรากฎหมายกำหนดว่า การนำสำเนาจำลองของงานไม่ว่าในรูปหรือลักษณะอย่างใด หากเพียงนำงานนั้นออกแสดง เช่นการขับร้องเพลงหรือบรรเลงดนตรี ย่อมไม่ถือว่าเป็นการโฆษณา เพราะมิใช้การนำสำเนาของงานให้ปรากฏต่อสาธารณะแต่อย่างใด

⁽⁸⁾ ฎีกาที่ 896/2534 การขยายภาพพยนตร์ ไม่ถือว่าเป็นการโฆษณา ตามความหมายของ มาตรา 6 ของ พ.ร.บ.ลิขสิทธิ์ 2521 หรือตามมาตรา 4 ของ พ.ร.บ.ลิขสิทธิ์ พ.ศ.2537 เพราะมิได้ทำสำเนาพิมพ์ออกจำหน่ายโดยมีสำเนาจำลองนั้นมากพอสมควรตามสภาพของงาน

2. โดยความยินยอมของผู้สร้างสรรค์ออกจำหน่าย การให้ความยินยอมของผู้สร้างสรรค์อาจจะให้ความยินยอมโดยขัดแย้งกับคำขอใบอนุญาตหรือโดยเป็นหนังสือหรืออาจให้ความยินยอมโดยปริยายก็ได้

การให้ความยินยอมโดยปริယายนี้พิจารณาได้จากพฤติกรรมหรือการแสดงออกของผู้สร้างสรรค์ เช่นการเขียนจดหมายร้องเรียนหรือขอความเป็นธรรมโดยส่งฝ่านหนังสือพิมพ์ต่างๆ แม้มิได้มีข้อความว่าให้พิมพ์เผยแพร่ได้ก็พอเข้าใจได้ว่าผู้เขียนต้องการให้พิมพ์เผยแพร่ในหนังสือพิมพ์ได้

การให้ความยินยอมนี้ก្មែមนายกำหนดให้ได้รับความยินยอมจากผู้สร้างสรรค์ปัญหาที่น่าพิจารณา ก็คือ หากปรากฏว่าผู้สร้างสรรค์ซึ่งเป็นเจ้าของลิขสิทธิ์ได้โอนลิขสิทธิ์ให้แก่บุคคลภายนอกไปแล้วก่อนที่จะมีการโฆษณาตามเพื่อที่จะให้มีลิขสิทธิ์ตามมาตรา ๘ จะถือว่าเป็นการโฆษณาตามก្មែមนายกำหนดหรือไม่

3. จำนวนของงานที่ทำสำเนาจำลองขึ้น กล่าวคือก្មែមนายกำหนดให้ว่า “โดยสำเนาจำลองนั้นมีปรากฏต่อสาธารณะเป็นจำนวนมากพอตามสภาพของงานนั้นๆ”

ในประเทศไทยไม่ปรากฏว่ามีคำพิพากษาในประเด็นนี้ โดยความเห็นของผู้เขียนแล้วสภาพของงานม่าจะพิจารณาจากงานแต่ละประเภทว่าโดยปกติแล้วการทำสำเนาจำลองออกจำหน่ายเพื่อประโยชน์ที่เป็นอยู่อย่างเช่น หนังสือทั่วๆไปน่าจะมีจำนวนมากน้อย แต่หากเป็นภาพณฑรน่าจะมีจำนวนน้อยกว่าจำนวนสำเนาจำลองของหนังสือได้ เพราะการนำภาพณฑรรออกขายแต่ละครั้งจะมีผู้เข้าชมเป็นจำนวนมาก

นอกจากนี้ปัญหาที่ม่าจะน้ำมายังพิจารณาเกี่ยวกับคำว่าการโฆษณา ก็คือ

1. หากเป็นการโฆษณาที่ได้ตัดแปลงมาโดยขอบตัวยก្មែម ผลของ การโฆษณาจะคุณดึงงานเดิมที่นำมาตัดแปลงหรือไม่

2. แหล่งที่ผลิตสำเนาจำลองกับแหล่งที่ทำให้ปรากฏต่อสาธารณะต้องเป็นสถานที่เดียวกันหรือไม่ เช่นจัดพิมพ์หนังสือขึ้นในประเทศไทย แล้วนำมำทำให้ปรากฏต่อสาธารณะโดยการจำหน่ายในประเทศไทย

2. การได้มาซึ่งลิขสิทธิ์ การได้มาซึ่งลิขสิทธิ์หรือการเป็นเจ้าของลิขสิทธิ์ตามกฎหมายลิขสิทธิ์มีอยู่สองกรณีคือการได้มาโดยผลของการกฎหมาย และการได้มาโดยทางนิติกรรม การได้มาซึ่งทรัพย์สินทางปัญญาจะมีข้อแตกต่างไปจากการได้มาซึ่งทรัพย์อื่น ๆ ตามประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ เช่น การครอบครองปรบปักษ์ตามประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์มาตรา 1382^(*)

การได้มาซึ่งลิขสิทธิ์ตามกฎหมายไทยและตามระบบของ Berne copyright convention เป็นการได้มาโดยอัตโนมัติ กล่าวคือไม่มีแบบพิธีเหมือนกับประเทศอื่น บางประเทศที่ใช้อญุ เช่นการจดทะเบียนลิขสิทธิ์เป็นต้น

การได้มาซึ่งลิขสิทธิ์ตามพระราชบัญญัติลิขสิทธิ์ พ.ศ. 2537 แยกออกได้ดังนี้

- 2.1 การได้ลิขสิทธิ์ในฐานผู้สร้างสรรค์
- 2.2 การได้ลิขสิทธิ์โดยการจ้างทำของ
- 2.3 การได้ลิขสิทธิ์โดยการจ้างแรงงาน
- 2.4 การได้ลิขสิทธิ์ในฐานที่เป็นหน่วยงานของรัฐ
- 2.5 การได้ลิขสิทธิ์โดยการรับโอน
- 2.6 การได้ลิขสิทธิ์โดยทางมุดก
- 2.7 การได้ลิขสิทธิ์โดยการควบบริษัท

---

* ฎีกาที่ 846/2534 ลิขสิทธิ์ ถือว่าเป็นทรัพย์สินชนิดหนึ่งซึ่งแตกต่างจากสิ่งหาริมทรัพย์และ อสังหาริมทรัพย์ การได้มาซึ่งลิขสิทธิ้มีลักษณะพิเศษแตกต่างกับเงื่อนไขของการได้มาของทรัพย์ ประเทศอื่น ตามประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ เช่น การครอบครองปรบปักษ์ แต่การได้มาซึ่ง ลิขสิทธิ์ไม่มีกฎหมายบัญญัติให้ได้มาโดยการครอบครองปรบปักษ์ตาม ป.พ.พ. 1382

2.8 การได้รับสิทธิโดยการรวม

2.9 การได้รับสิทธิโดยการตัดแบ่ง

2.1 การได้รับสิทธิในฐานะผู้สร้างสรรค์ ตามมาตรา 8 แห่งพระราชบัญญัติสิทธิ พ.ศ. 2537 ให้กำหนดเงื่อนไขให้ผู้สร้างสรรค์เป็นผู้มีสิทธิได้ดังนี้⁽¹⁰⁾

⁽¹⁰⁾ Bcc 1979 Art. 3.

(1) The protection of this Convention shall apply to:

(a) authors who are nationals of one of the countries of the Union, for their works, whether published or not;

(b) authors who are not nationals of one of the countries of the Union, for their works first published in one of those countries, or simultaneously in a country outside the Union and in a country of the Union.

(2) Authors she are not nationals of one of the countries of the Union but who have their habitual residence in one of them shall, for the purposes of this Convention, be assimilated to nationals of that country.

(3) The expression "published works" means works published with the consent of their authors, whatever may be the means of manufacture of the copies, provided that the availability of such copies has been such as to satisfy the reasonable requirements of the public, having regard to the nature of the work. The performance of a dramatic, dramaticomusical, cinematographic or musical work, the public recitation of a literary work, the communication by wire or the broadcasting of literary or artistic works, the exhibition of a work of art and the construction of a work of architecture shall not constitute publication.

(4) A work shall be considered as having been published simultaneously in several countries if it has been published in two or more countries within thirty days of its first publication.

ให้ผู้สร้างสรรค์เป็นผู้มีลิขสิทธิ์ในงานที่ตนได้สร้างสรรค์ขึ้นภายใต้เงื่อนไขดังต่อไปนี้

(1) ในกรณีที่ยังไม่ได้ใช้งาน ผู้สร้างสรรค์ต้องเป็นผู้มีสัญชาติไทย หรือ อัญในราชอาณาจักร หรือเป็นผู้มีสัญชาตินี้หรืออัญในประเทศที่เป็นภาคีแห่งอนุสัญญาว่าด้วยการคุ้มครองลิขสิทธิ์ซึ่งประเทศไทยเป็นภาคีอยู่ด้วยตลอดเวลา หรือเป็นส่วนใหญ่ในการสร้างสรรค์งานนั้น

(2) ในกรณีที่ได้มีการโฆษณาภายนอกแล้ว การโฆษณาภายนอกนั้นในครั้งแรกได้กระทำขึ้นในราชอาณาจักรหรือในประเทศที่เป็นภาคีแห่งอนุสัญญาว่าด้วยการคุ้มครองลิขสิทธิ์ซึ่งประเทศไทยเป็นภาคีอยู่ด้วย หรือในกรณีที่การโฆษณาครั้งแรกได้กระทำการณ์ของราชอาณาจักรหรือในประเทศอื่นที่ไม่เป็นภาคีแห่งอนุสัญญาว่าด้วยการคุ้มครองลิขสิทธิ์ซึ่งประเทศไทยเป็นภาคีอยู่ด้วย หากได้มีการโฆษณาภายนอกดังกล่าวในราชอาณาจักร หรือในประเทศที่เป็นภาคีแห่งอนุสัญญาว่าด้วยการคุ้มครองลิขสิทธิ์ซึ่งประเทศไทยเป็นภาคีอยู่ด้วยภายใต้เงื่อนไขดังต่อไปนี้ (1) ในขณะที่มีการโฆษณาภายนอกครั้งแรก หรือผู้สร้างสรรค์เป็นผู้มีลักษณะตามที่กำหนดไว้ใน

Bcc 1979 Art. 4

The protection of this Convention shall apply, even if the conditions of Article 3 are not fulfilled, to:

- (a) authors of cinematographic works the maker of which has his headquarters or habitual residence in one of the countries of the Union;
- (b) authors of works of architecture erected in a country of the Union or of other artistic works incorporated in a building or other structure located in a country of the Union.

ในการนี้ที่ผู้สร้างสรรค์ต้องเป็นผู้มีสัญชาติไทยต้าผู้สร้างสรรค์เป็นนิติบุคคล
นิติบุคคลนั้นต้องเป็นนิติบุคคลที่จัดตั้งขึ้นตามกฎหมายไทย

เมื่อพิจารณาเพื่อนำไปที่กำหนดให้ในมาตรา 8 แห่งพระราชบัญญัติลิขสิทธิ์
2537 กฎหมายว่างหลักให้เป็น 3 กรณี หรือ 3 เงื่อนไขหลักดังนี้

1. ผู้สร้างสรรค์ต้องมีสัญชาติไทย หรือมีสัญชาติของประเทศภาคี
อนุสัญญากรุงเบอร์น (The Berne copyright Convention) และถ้าเป็นนิติบุคคลเป็นผู้
สร้างสรรค์นิติบุคคลนั้นต้องเป็นนิติบุคคลที่จัดตั้งขึ้นตามกฎหมายไทย

2. อุปนิรชาก่อนจาก หรืออุปนิรในประเทศที่เป็นภาคีแห่งอนุสัญญาฯ
ด้วยการคุ้มครองลิขสิทธิ์ ตลอดเวลาหรือเป็นส่วนใหญ่ในการสร้างสรรค์งานนั้น

เงื่อนไขตาม (1) หรือ (2) ใช้สำหรับกรณีที่ไม่มีการโฆษณา้งานที่สร้าง
สรรค์ขึ้น

3. กรณีงานที่ได้มีการโฆษณาแล้วการโฆษณาตนั้นครั้งแรกให้กระทำใน
ประเทศไทยหรือในประเทศภาคีแห่งอนุสัญญากรุงเบอร์น หรือกรณีที่การโฆษณา
กระทำการครั้งแรกนอกประเทศไทยหรือนอกประเทศภาคีอนุสัญญากรุงเบอร์น หากแต่
ได้มีการโฆษณาในประเทศไทยหรือประเทศภาคีอนุสัญญากรุงเบอร์นภายในสามสิบ
วันนับแต่วันที่ได้มีการโฆษณาครั้งแรกหรือผู้สร้างสรรค์เป็นผู้มีสักษะตามที่กำหนด
ให้ใน (1) ในขณะที่มีการโฆษณา้งานครั้งแรก

จากเงื่อนไขตามมาตรา 8 แห่งพระราชบัญญัติลิขสิทธิ์ทำให้ยกต่อการเข้าใจ
และการจำ ซึ่งผู้เขียนเห็นว่าหากกำหนดเงื่อนไขใหม่เพื่อจ่ายต่อการเข้าใจและจำ
การจำ น่าจะแยกออกได้เป็น 3 เงื่อนไขดังนี้

1. หลักสัญชาติ กล่าวคือจะเป็นบุคคลสัญชาติไทยหรือสัญชาติของ
ประเทศภาคีแห่งอนุสัญญาเบอร์นก็ถือว่ามีลิขสิทธิ์ตามกฎหมาย

2. หลักแห่งสิทธิ์ที่สร้างสรรค์งานหรือแห่งที่ก่อให้เกิดงาน หากมีการสร้างสรรค์งานส่วนในญี่หรือทั้งหมด ขดลวดอยู่ในประเทศไทยหรือประเทศภาคีแห่งอนุสัญญากรุงเบอร์นดีอ่าวมีลิขสิทธิ์

3. หลักการโฆษณาภาระครั้งแรก ก่อตัวคือได้มีการโฆษณาภาระครั้งแรกในราชอาณาจักรไทยหรือในประเทศภาคีแห่งอนุสัญญากรุงเบอร์น หรือการโฆษณาภาระครั้งแรกกระทำนอกราชอาณาจักรไทยหรือในประเทศอื่นที่ไม่เป็นภาคีแห่งอนุสัญญากรุงเบอร์น แต่ได้มีการโฆษณาภาระตั้งแต่ก่อตัวในราชอาณาจักรไทยหรือในประเทศที่เป็นภาคีแห่งอนุสัญญากรุงเบอร์นภายในสามสิบวันนับแต่วันที่ได้มีการโฆษณาภาระครั้งแรก ดีอ่าวเป็นงานที่มีลิขสิทธิ์

จากหลักดังกล่าวจะเรียกว่า หลักสัญชาติ และหลักดินแดนก็ได้ โดยหลักดินแดนแบ่งออกเป็น 2 กรณีคือ แห่งที่ก่อให้เกิดงานหรือสร้างสรรค์งานและการโฆษณาภาระที่ทำเป็นครั้งแรก

อนึ่ง หลักสัญชาตินั้นในกรณีที่นิติบุคคลเป็นผู้สร้างสรรค์ และการได้มาซึ่งลิขสิทธิ์ผู้สร้างสรรค์ต้องมีสัญชาติไทย นิติบุคคลนั้นต้องเป็นนิติบุคคลที่จัดตั้งขึ้นตามกฎหมายไทย

ปัญหาที่มานำมาพิจารณาในประเด็นของการได้มาซึ่งลิขสิทธิ์ในฐานะผู้สร้างสรรค์ตามมาตรา 8 นี้ หากเป็นการสร้างสรรค์รวม และผู้มีสร้างสรรค์คนหนึ่งคนใดขาดคุณสมบัติหรือไม่มีลักษณะหรือการสร้างสรรค์ไม่เป็นไปตามหลักการได้มาซึ่งลิขสิทธิ์ของผู้สร้างสรรค์ ตามมาตรา 8 ผลกระทบกฎหมายจะเป็นอย่างไร

2.2 การได้ลิขสิทธิ์โดยการจ้างทำของ การสร้างสรรค์ของผู้สร้างสรรค์ในฐานะผู้รับจ้างหรือโดยการรับจ้างบุคคลอื่น กฎหมายลิขสิทธิ์บัญญัติหลักยกเว้นมาตรา 8 แห่งพระราชบัญญัติลิขสิทธิ์ 2537 ให้ ก่อตัวคือกฎหมายกำหนดให้ลิขสิทธิ์ตกเป็นของผู้จ้างตามมาตรา 10 แห่งพระราชบัญญัติลิขสิทธิ์ซึ่งบัญญัติไว้ดังนี้

"งานที่ผู้สร้างสรรค์ได้สร้างสรรค์ขึ้นโดยการรับจ้างบุคคลอื่นให้ผู้ว่าจ้างเป็นผู้มีสิทธิ์ในงานนั้น เว้นแต่ผู้สร้างสรรค์และผู้ว่าจ้างจะได้ตกลงกันไว้เป็นอย่างอื่น"

จากบทบัญญัติในมาตรา 10 ดังกล่าวหากมีการตกลงให้สิทธิ์เป็นของผู้สร้างสรรค์ก็สามารถทำได้ และผู้ว่าจ้างก็มีสิทธินำงานตามข้อตกลงในการจ้างไปได้

2.3 การได้สิทธิ์โดยการจ้างแรงงาน ตามมาตรา 9 แห่งพระราชบัญญัติสิทธิ์ 2537 บทบัญญัติแห่งมาตรา 9 นี้ กฎหมายกำหนดให้สิทธิ์เป็นของผู้สร้างสรรค์ แต่นายจ้างมีสิทธินำงานนั้นไปเผยแพร่ต่อสาธารณะได้ตามที่เป็นวัตถุประสงค์แห่งการจ้างแรงงาน นับว่าเป็นการจำกัดสิทธิ์ผู้เดียวของผู้สร้างสรรค์ งานอันเกิดจากการจ้าง ตามที่บัญญัติให้ดังนี้

"งานที่ผู้สร้างสรรค์ได้สร้างสรรค์ขึ้นในฐานะพนักงานหรือลูกจ้าง ถ้าไม่ได้ทำเป็นหนังสือตกลงกันไว้เป็นอย่างอื่นให้สิทธิ์ในงานนั้นเป็นของผู้สร้างสรรค์ แต่นายจ้างมีสิทธินำงานนั้นออกเผยแพร่ต่อสาธารณะได้ตามที่เป็นวัตถุประสงค์แห่งการจ้างแรงงาน

อย่างไรก็ต้องจะตกลงกันโดยทำเป็นหนังสือว่าให้สิทธิ์ตกเป็นของผู้ว่าจ้างก็ได้

2.4 การได้สิทธิ์ในฐานะที่เป็นหน่วยงานของรัฐ ตามมาตรา 14 แห่งพระราชบัญญัติสิทธิ์ พ.ศ. 2537 ก่อสร้างดีองานที่สร้างสรรค์ขึ้นโดยการจ้างหรือตามคำสั่งหรือในความควบคุมของหน่วยงานของรัฐกฎหมายกำหนดให้สิทธิ์ตกลงเป็นของหน่วยงานรัฐ เว้นแต่จะได้มีข้อตกลงกันไว้เป็นอย่างอื่นเป็นลายลักษณ์อักษร ซึ่งเป็นบทบัญญัติยกเว้นแล้วการได้สิทธิ์ของผู้สร้างสรรค์อีกอย่างหนึ่ง ตามที่ได้บัญญัติไว้ในมาตรา 14 ดังนี้

“กระทรวง ทบวง กรม หรือหน่วยงานอื่นใดของรัฐหรือของห้องดิน ย่อมมี
ลักษณะในงานที่ได้สร้างสรรค์ขึ้นโดยการสร้าง หรือตามคำสั่ง หรือในการควบคุมของ
ตน เว้นแต่จะได้อก碌กันให้เป็นอย่างอื่นเป็นลายลักษณ์อักษร”⁽¹¹⁾

๑๗ ฎีกา 2750/2537.

(1) ข้อเท็จจริง “โจทก์ร่วบรวมคำที่ใช้อยู่ในภาษาไทยแล้วจัดเรียงตามตัวอักษร ให้ความ
ถูกต้องอักษรไทย บอกเสียงอ่านและนิยามความหมาย ตลอดจนประวัติของคำเขียน เรียกว่า
พจนานุกรม ฉบับราชบัณฑิตยสถาน พ.ศ.2493 ต่อมาโจทก์ปรับปรุงขึ้นใหม่เรียกว่า
พจนานุกรมฉบับราชบัณฑิตยสถาน พ.ศ. 2525 โดยมีภาพประกอบนิยาม ภาพประกอบลักษณะ
และภาพประกอบลักษณะไทยทั้งสี่ การดำเนินการของโจทก์ ดำเนินการโดยคณะกรรมการ และ
ได้เข้าร่วมประชุมเพื่อหารือข้อผิดพลาด ตลอดตัดคำใบราษที่ไม่ใช่หรือใช้น้อยออก และจัดเรียง
ลำดับตามตัวอักษร โดยประชุมทั้งค่าว่ากอเกียงกันประมาณ 1,200 ครั้ง ใช้เวลา 17 ปี พจนานุกรม
ฉบับ พ.ศ.2493 จึงแล้วเสร็จ ต่อมาได้ดำเนินการแก้ไข โดยตั้งคณะกรรมการเขียนมาตรฐานนั้นเพื่อ
ดำเนินการและใช้เวลาประมาณ 3 ปี โดยประชุมกันประมาณ 200 ครั้ง จึงแล้วเสร็จเป็น
พจนานุกรม ฉบับพ.ศ. 2525

(2) ประเด็นอ้างทางฟ้องของโจทก์ ศาลวินิจฉัยว่าโจทก์มีอ้างทางฟ้อง “โดยให้เหตุผลตาม
คำสั่งคณะกรรมการฯ ฉบับที่ 216 เรื่อง ปรับปรุงกระทรวง ทบวงกรม ลงวันที่ 29 กันยายน 2515 ข้อ
30 และข้อ 29 โดยแก้ไขเพิ่มเติมโดยพระราชบัญญัติแก้ไขเพิ่มเติมประกาศของคณะกรรมการฯ ฉบับที่
216 (ฉบับที่ 21) พ.ศ. 2522 มาตรา 3 ซึ่งเป็นกฎหมายที่ใช้บังคับอยู่ในขณะพ้องคิดนี้ได้บัญญัติให้
โจทก์เป็นหน่วยงานอิสระ ไม่สังกัดสำนักนายกรัฐมนตรี กระทรวงหรือทบวงใด มีฐานะเป็นกรม
และให้อยู่ในบังคับบัญชาของรัฐมนตรีว่าการกระทรวงศึกษา โจทก์จึงเป็นนิติบุคคล จ้าหัวก
ทบวงการเมือง ตาม ป.พ.พ. และตามระเบียบการของราชบัณฑิตยสถาน กำหนดให้เป็นราชการ
บัณฑิตยสถานเป็นผู้แทนราชบัณฑิตยสถาน ซึ่งเป็นนิติบุคคล นายกราชบัณฑิตยสถานจึงมีอำนาจ
พ้องคิดได้โดยตรง โดยไม่จำต้องขออนุมัติจากผู้บังคับบัญชาอ่อน

(3) ประเด็นการเป็นผู้สร้างสรรค์ ตาม พ.ร.บ.ลิขสิทธิ์ พ.ศ. 2521 มาตรา 14 (ปัจจุบันใช้
พ.ร.บ.ลิขสิทธิ์ 2537 มาตรา 4) ศาลได้ให้ความเห็นไว้ดังนี้

ปัญหาการซ้างโดยค่าสั่งหรือในความควบคุมโดยหน่วยงานของรัฐ ตาม มาตรา 14 หรือการซ้างแรงงานหรือซ้างทำของตามมาตรา 9 และมาตรา 10 หากผู้รับซ้างหรือถูกซ้างที่สร้างสรรค์งานนั้น มิได้มีลักษณะการสร้างสรรค์ที่เป็นไปตาม มาตรา 8 แห่งพระราชบัญญัติลิขสิทธิ์ พ.ศ. 2537 รัฐหรือหน่วยงานของรัฐ หรือเอกชนที่ว่าซ้างทำของตามมาตรา 10 หรือกรณีซื้อตกลงเป็นหนังสือให้ลิขสิทธิ์ตกเป็นของผู้ว่าซ้างตามมาตรา 9 ก็ตี ผลทางกฎหมายจะเป็นอย่างไร

2.5 การได้ลิขสิทธิ์โดยการรับโอน การได้ลิขสิทธิ์โดยการรับโอนโดย ทั่วไปเชื่ออาจจะเป็นการโอนโดยมีค่าตอบแทนเช่นการซื้อขาย หรือการโอนให้โดย เสน่ห้ายอมทำได้ เพาะลิขสิทธิ์ย้อมโอนแก่กันได้ ตามบทบัญญัติตามมาตรา 17 แห่ง พระราชบัญญัติลิขสิทธิ์ได้บัญญัติไว้ดังนี้⁽¹²⁾

"การจะเป็นผู้สร้างสรรค์นั้น ความสำคัญมิได้อยู่ที่งานที่ซ้างว่าได้สร้างสรรค์ขึ้น เป็นงานใหม่ หรือไม่ แต่อยู่ที่ว่าบุคคลคุณนั้นได้ทำหรือก่อให้เกิดงานโดยได้ใช้ความวิจัย อุดมสาขะในการสร้างสรรค์และงานดังกล่าวมิที่มาหรือดันก้ามมาจากบุคคลนั้น โดยบุคคลนั้นมิได้ กัดลอกหรือทำซ้ำหรือดัดแปลงจากงานอันมีลิขสิทธิ์อื่น จึงถือว่าใจทกเป็นผู้ทำหรือก่อให้เกิดงาน ซึ่งเป็นผู้สร้างตามกฎหมาย"

(4) ประเด็นงานอันมีลิขสิทธิ์ของรัฐ ตาม พ.ร.บ.ลิขสิทธิ์ พ.ศ. 2521 มาตรา 12 (ปัจจุบัน พ.ร.บ.ลิขสิทธิ์ พ.ศ. 2537 มาตรา 14) โดยศาลได้ให้ความเห็นไว้ดังนี้

"แม้ว่าใจทกได้ขัดกับพนักงานบัณฑิต พ.ศ. 2525 ขึ้นความติดจะ รู้ภูมิคุณ และค่าสั่งรัฐมนตรีว่าการกระทรวงศึกษา แต่ใจทกเป็นส่วนราชการมีฐานะเท่าเทียม ก្នມ ใจทกย้อมมีลิขสิทธิ์ในงานที่สร้างสรรค์ขึ้นในความควบคุมของตนเพรະนิได้ดักลงกันไว้ เป็นอย่างอื่น"

ฎีกา 7822/2542 เมื่อมีการโอนลิขสิทธิ์ให้แก่ผู้รับโอน โดยถูกต้องตามกฎหมายและทั้งเป็นการ โอนให้ทุกสิทธิ์โดยเด็ดขาดตลอดอายุการหุ้นครองลิขสิทธิ์แล้ว ผู้รับโอนย้อมเป็นเจ้าของลิขสิทธิ์ และมีลิขสิทธิ์แต่ผู้เดียวตาม พ.ร.บ.ลิขสิทธิ์ พ.ศ. 2537 มาตรา 15 ภายหลังการโอน ผู้โอนทำหนังสือ

“ลิขสิทธิ์ย่อมโอนแก่กันได้”

เจ้าของลิขสิทธิ์อาจโอนลิขสิทธิ์ของตนทั้งหมดหรือแต่บางส่วนให้แก่บุคคลอื่นได้ และจะโอนโดยมีกำหนดเวลาหรือตลอดอายุแห่งการคุ้มครองลิขสิทธิ์ก็ได้

การโอนลิขสิทธิ์ตามวิธีดังนี้มิใช่ทางนัดตกต้องทำเป็นหนังสือ ลงลายมือชื่อผู้โอนและผู้รับโอน ถ้าไม่ได้กำหนดระยะเวลาให้ในสัญญาโอน ให้ถือว่าเป็นการโอนมีกำหนดระยะเวลาสิบปี

การโอนโดยผิดกฎหมายตามมาตรา 17 นี้ นับว่าเป็นการได้มาโดยทางนิติกรรม ตักษณะการโอนและข้อกำหนดของกฎหมายเกี่ยวกับการโอนลิขสิทธิ์ เจ้าของลิขสิทธิ์อาจโอนลิขสิทธิ์ของตนทั้งหมดหรือเพียงบางส่วนก็ได้ทั้งนี้ เพราะว่าลิขสิทธิ์ประกอบไปด้วยสิทธินิตยอย่าง เช่น ทำซ้ำ ตัดแปลง เผยแพร่ต่อสาธารณะ หรือ การให้เช่าต้นฉบับ หรือสำเนางานบางอย่าง เช่นโปรแกรมคอมพิวเตอร์ เป็นต้น

นอกจากนี้ลิขสิทธิ์เป็นทรัพย์สินทางปัญญาที่กฎหมายกำหนดอยุแห่งการคุ้มครองลิขสิทธิ์ซึ่งจะมีระยะเวลาแห่งการคุ้มครองที่แตกต่างกันไป เช่น ศิลปะปะยุกต้มอยู่เพียง 25 ปี นับแต่ได้มีการสร้างสรรค์ขึ้นหรือนับแต่มีการนำงานออกโฆษณาเป็นครั้งแรกตามมาตรา 22 แห่งพระราชบัญญัติลิขสิทธิ์เป็นต้น เพราะฉะนั้นการโอนอาจโอนให้ตลอดอายุแห่งการคุ้มครองลิขสิทธิ์หรือจะโอนให้เพียงหนึ่งปี ก็ได้ แต่หากมิได้กำหนดระยะเวลาให้ในสัญญาโอนกฎหมายให้ถือว่าเป็นการโอนมีกำหนดระยะเวลา 10 ปี ทั้งนี้ตามบทบัญญัตามาตรา 17 วรรคท้าย

มอบอำนาจให้นายแಡง เพื่อให้นายแಡงอนุมัติให้บุคคลอื่นอิง ยื่นเป็นการละเมิดลิขสิทธิ์ของผู้รับโอนซึ่งเป็นเจ้าของลิขสิทธิ์แต่ผู้เดียว

ถูก 8584/2542 ลิขสิทธิ์แต่ผู้เดียวของเจ้าของลิขสิทธิ์ ตามมาตรา 13 ของ พ.ร.บ.ลิขสิทธิ์ พ.ศ. 2521 หรือมาตรา 15 ของ พ.ร.บ.ลิขสิทธิ์ พ.ศ. 2537 ปัจจุบันมีลักษณะเป็นลิขสิทธิ์ที่ไม่สามารถแบ่งแยกได้ เพราะว่าลิขสิทธิ์ในสิ่งมีรูปร่าง ที่สามารถแบ่งส่วนออกจำหน่ายได้ การโอนลิขสิทธิ์ดังกล่าวซึ่งต้องได้รับอนุญาตจากผู้ทรงสิทธิ์ร่วม

การโอนลิขสิทธิ์กฎหมายกำหนดให้ต้องทำเป็นหนังสือลงลายมือชื่อผู้โอนและผู้รับโอน

2.6 การได้ลิขสิทธิ์โดยทางมรดก การรับโอนลิขสิทธิ์โดยทางมรดกนี้ก็ต้องเป็นไปตามบทบัญญัติของกฎหมายแห่งและพาณิชย์ ซึ่งอาจ จะรับมรดก ลิขสิทธิ์ในฐานะทายาทโดยธรรม หรือรับโอนมาโดยทางพินัยกรรม เพาะลิขสิทธิ์ เป็นทรัพย์สินอย่างหนึ่งของผู้ตาย

2.7 การได้ลิขสิทธิ์มาโดยการควบบริษัท ตามบทบัญญัติประมวลกฎหมายแห่งและพาณิชย์มาตรา 1243 ซึ่งบัญญัติไว้ดังนี้

“บริษัทใหม่นี้ย่อมได้เป็นผู้สืบที่และความรับผิดบรรดาที่มีอยู่แก่บริษัทดั้งเดิม อันได้มาควบเข้ากันนั้นทั้งสิ้น”

เมื่อพิจารณาจากบทบัญญัติตามมาตรา 17 แห่งพระราชบัญญัติลิขสิทธิ์ พ.ศ. 2537 วรรคท้ายซึ่งบัญญัติไว้ดังนี้ “การโอนลิขสิทธิ์ตามวรรคสองซึ่งมิใช่ทางมรดกต้องทำเป็นหนังสือลงลายมือชื่อผู้โอนและผู้รับโอน” ทำให้เข้าใจได้ว่าลิขสิทธิ์ซึ่งเป็นทรัพย์สินอย่างหนึ่งของบริษัทที่ควบเข้ากันนั้นจะได้โอนไปยังบริษัทใหม่ที่เกิดจากการควบบริษัท แต่ผู้เขียนมีความเห็นว่าลิขสิทธิ์ย่อมโอนไปยังบริษัทใหม่มีเช่นกัน การควบบริษัท เพาะเป็นการโอนทรัพย์สินโดยผลของการกฎหมายอย่างหนึ่ง

2.8 การได้ลิขสิทธิ์โดยการรวมรวม⁽¹³⁾ การรวมรวมงานอันมีลิขสิทธิ์ และกฎหมายยอมรับถึงการมีลิขสิทธิ์ของผู้ควบรวมหรือประกอบเข้ากัน ลักษณะของ

⁽¹³⁾ Bcc 1979, Art. 2(5) "Collection of literary or artistic works such as encyclopaedias and anthologies which, by reason of the selection and arrangement of their contents, constitute intellectual creation shall be protected as such, without prejudice to the copyright in each of the works forming part of each collection."

การรวมรวมอันก่อให้เกิดสิทธิในลิขสิทธิ์แก่ผู้รวมรวมนั้น การรวมรวมต้องเป็นการกระทำที่แสดงให้เห็นถึงการใช้ความรู้ความสามารถอันแสดงให้เห็นถึงการใช้สติปัญญาความสามารถ หากมีงานที่มีลิขสิทธิ์ต้องเป็นการรวมรวมหรือประกอบเข้ากันโดยได้รับอนุญาตจากเจ้าของลิขสิทธิ์ ตามที่บัญญัติไว้ในพระราชบัญญัติลิขสิทธิ์ พ.ศ. 2537 มาตรา 12 ดังนี้

"งานใดมีลักษณะเป็นการนำเอกสารอันมีลิขสิทธิ์ตามพระราชบัญญัตินี้มารวมรวม หรือประกอบเข้ากันโดยได้รับอนุญาตจากเจ้าของลิขสิทธิ์ หรือเป็นการนำเอกสารซึ่งมีลิขสิทธิ์อื่นใดซึ่งสำมารถอ่านหรือถ่ายทอดได้โดยอาศัยเครื่องกล หรืออุปกรณ์อื่นในการรวมรวม⁽¹⁴⁾ หรือประกอบเข้าด้วยกัน หากผู้รวมรวมหรือประกอบเข้ากันได้ทราบรวม หรือประกอบเข้ากันซึ่งงานดังกล่าวข้างต้นโดยการคัดเลือก หรือจัดลำดับในลักษณะซึ่งมิได้ลอกเลียนงานของบุคคลอื่น ให้ผู้ที่รวมรวมหรือประกอบเข้ากันนั้นมีลิขสิทธิ์ในงานที่รวมรวมหรือประกอบเข้ากันตามพระราชบัญญัตินี้ แต่หันนี้ไม่กระทบกระเทือนสิทธิของเจ้าของลิขสิทธิ์ ที่มีอยู่ในงานหรือข้อมูลหรือสิ่งอื่นใดของผู้สร้างสรรค์เดิม ที่ถูกนำมารวมรวมหรือประกอบเข้ากัน"

2.9 การได้ลิขสิทธิ์โดยการตัดแปลง⁽¹⁵⁾ โดยได้ออนุญาตจากเจ้าของลิขสิทธิ์ ผู้ตัดแปลงซึ่งมีลิขสิทธิ์ตามกฎหมาย ตามที่บัญญัติไว้พระราชบัญญัติลิขสิทธิ์ พ.ศ. 2537 มาตรา 11 ดังนี้

⁽¹⁴⁾ Trips: Art 10(2) "Compilations of data of other material, whether in machine readable or other form, which by reason of the selection or arrangement of their contents constitute intellectual creations shall be protected as such. Such protection, which shall not extend to the data or material itself, shall be without prejudice to any copyright subsisting in the data or material itself.

⁽¹⁵⁾ Bcc. 1979 Art.2(3)

"งานใดมีลักษณะเป็นการตัดแปลงงานอันมีลิขสิทธิ์ตามพระราชบัญญัตินี้โดยได้รับอนุญาตจากเจ้าของลิขสิทธิ์ให้ผู้ที่ได้ตัดแปลงนั้นมีลิขสิทธิ์ในงานที่ได้ตัดแปลงตามพระราชบัญญัตินี้ แต่ทั้งนี้ไม่กระทบกระเทือนลิขสิทธิ์ของเจ้าของลิขสิทธิ์ที่มีอยู่ในงานของผู้สร้างสรรค์เดิมที่ถูกตัดแปลง"

การตัดแปลง รวมรวมหรือประกอบเข้ากันซึ่งงานอันมีลิขสิทธิ์ ตามมาตรา 11 หรือ 12 ทำให้ผู้รวมรวมหรือตัดแปลงหรือประกอบเข้ากันมีลิขสิทธิ์ในงานดังกล่าวเป็นอิสระจากงานเดิมแต่ทั้งนี้ไม่เป็นการกระทบกระเทือนลิขสิทธิ์ของเจ้าของลิขสิทธิ์ที่มีอยู่ในงานของผู้สร้างสรรค์เดิม

ปัญหาเกี่ยวกับงานตัดแปลง เช่นงานแปล แม้ผู้แปลจะมีลิขสิทธิ์ในงานแปลเป็นอิสระจากงานเดิมหากแต่มีการพิมพ์ออกจำหน่ายโดยสำนักพิมพ์ ผู้พิมพ์ออกจำหน่ายต้องขออนุญาตจากผู้แปลแต่เพียงผู้เดียว หรือต้องขออนุญาตจากเจ้าของลิขสิทธิ์ในงานเดิมด้วย⁽¹⁶⁾

กรณีสำนักงานที่ตัดแปลงตามมาตรา 11 หรืองานที่รวมรวมหรือประกอบเข้ากันตามมาตรา 12 นั้น บทบัญญัติตามมาตรา 13 แห่งพระราชบัญญัติ

Translations, adaptations, arrangements of music and other alterations of a literary or artistic work shall be protected as original works without prejudice to the copyright in the original work.

⁽¹⁶⁾ WIPO Publication No. 659E Background Reading Material on Intellectual property, 1988 P.215 "Translation and adaptation are themselves works protected by copyright therefore, in order to, for example, to reproduce and publish a translation or adaption, the publisher must have the authorization both of the owner of the copyright in the original work and of the owner of copyright in the translation or adaption."

ลิขสิทธิ์ พ.ศ. 2537 ให้นำมาตรา 8 มาตรา 9 และมาตรา 10 มาบังคับใช้แก่กรณี ลิขสิทธิ์ตามมาตรา 11 หรือมาตรา 12 โดยอนุโลม กล่าวคือหากมีการจ้างโดยเอกสารให้ตัดแปลงหรือรวมรวมหรือประกอบเข้ากันตามมาตรา 11 หรือ 12 แล้วแต่กรณี ให้นำมาตรา 8 ซึ่งกำหนดเงื่อนไขการมีลิขสิทธิ์ของผู้สร้างสรรค์สำหรับกรณีมาตรา 9 เป็นกรณีของการรวมรวมประกอบเข้ากัน หรือตัดแปลงโดยการฐานะลูกจ้าง หรือ พนักงาน หรือรับจ้างในลักษณะของการจ้างทำข้อความมาตรา 10

ปัญหาที่น่าสนใจมากก็คือ หากฐานะเป็นผู้ร่วมจ้างควบคุม หรือตามคำสั่งตามมาตรา 14 ผู้ที่รวมรวมหรือประกอบเข้ากันหรือตัดแปลงตามมาตรา 11 หรือ 12 แล้วแต่กรณี ต้องอยู่ภายใต้บังคับมาตรา 8 หรือไม่

3. **สิทธิของเจ้าของลิขสิทธิ์ และสิทธิของผู้สร้างสรรค์** ตามหลักกฎหมายไทยลิขสิทธิ์ผู้เป็นเจ้าของลิขสิทธิ์อาจจะไม่ใช้ผู้สร้างสรรค์เพื่อไป เช่นอาจจะเป็นผู้รับโอนไม่ว่าจะเป็นการโอนโดยนิติกรรมหรือโดยผลของกฎหมาย แม้ลิขสิทธิ์จะโอนไปแล้วก็ตาม แต่ยังมีสิทธิบางประการที่ไม่โอนไปด้วย สิทธิดังกล่าวได้แก่สิทธิที่เรียกว่าธรรมสิทธิ (Moral right) ซึ่งบัญญัติไว้ในมาตรา 18 แห่งพระราชบัญญัติลิขสิทธิ์ พ.ศ. 2537 อันเป็นสิทธิเฉพาะตัวของผู้สร้างสรรค์ดังนี้⁽¹⁷⁾

⁽¹⁷⁾ BCC. 1979 Art 6 bis

(1) Independently of the author's economic rights, and even after the transfer of the said rights, the author shall have the right to claim authorship of the work and to object to any distortion, mutilation or other modification of, or other derogatory action in relation to, the said work, which would be prejudicial to his honor or reputation.

(2) The rights granted to the author in accordance with the preceding paragraph shall, after his death, be maintained, at least until the expiry of the economic rights, and shall be exercisable by the persons or institutions authorized by the legislation of the country where protection is claimed. However, those countries whose legislation, at the moment of their ratification of or accession to this Act, does not provide for the protection after the death of the

"ผู้สร้างสรรค์งานอันมีลิขสิทธิ์ตามพระราชบัญญัตินี้ มีสิทธิที่จะแสดงว่าตนเป็นผู้สร้างสรรค์งานดังกล่าว และมีสิทธิที่จะห้ามมิให้ผู้รับโอนลิขสิทธิ์ หรือบุคคลอื่นได้บิดเบือน ตัดตอนตัดแปลง หรือทำโดยประการอื่นใดแก่งานนั้น จนเกิดความเสียหายต่อชื่อเสียง หรือเกียรติคุณของผู้สร้างสรรค์ และเมื่อผู้สร้างสรรค์ถึงแก่ความตาย ทรัพย์ของผู้สร้างสรรค์มีลิขสิทธิ์จะฟ้องบังคับตามสิทธิ์ดังกล่าวได้ตลอดอายุแห่งการคุ้มครองลิขสิทธิ์ทั้งนี้ เว้นแต่จะตกลงกันไว้เป็นอย่างอื่นเป็นลายลักษณ์อักษร"

สิทธิของเจ้าของลิขสิทธิ์ สิทธิของเจ้าของลิขสิทธิ์ที่กล่าวถึงต่อไปนี้นี้ยกเว้นสิทธิในทางเศรษฐกิจของผู้สร้างสรรค์ ที่กฎหมายให้การคุ้มครองหรือให้สิทธิแก่เจ้าของลิขสิทธิ์ในการที่จะนาประโภตหรือรายได้จากการอันมีลิขสิทธิ์ของตน แต่ตามกฎหมายลิขสิทธิ์ของไทยยังขาดสิทธิทางเศรษฐกิจอีกประเภทหนึ่ง คือ สิทธิที่จะได้ประโยชน์หรือค่าตอบแทนในการจำหน่ายช่วงในงานบางประเภท เช่น งานศิลปะ ซึ่งเรียกว่า "Droit de suite"⁽¹⁸⁾ ส่วนสิทธิแต่ผู้เดียวของเจ้าของลิขสิทธิ์ตามกฎหมายไทย มาตรา 15 บัญญัติไว้ดังนี้

---

author of all the rights set out in the preceding paragraph may provide that some of these rights may, after his death, cease to be maintained.

(3) The means of redress for safeguarding the rights granted by this Article shall be governed by the legislation of the country where protection is claimed.

** Bcc. 1979. Art 14 Ter

(1) The author, or after his death the persons or institutions authorized by national legislation, shall, with respect to original works of art and original manuscripts of writers and composers, enjoy the inalienable right to an interest in any sale of the work subsequent to the first transfer by the author of the work.

(2) The protection provided by the preceding paragraph may be claimed in a country of the Union only if legislation in the country to which the author belongs so permits, and to the extent permitted by the country where this protection is claimed.

“ภายใต้บังคับมาตรา 9 มาตรา 10 และมาตรา 14 เจ้าของสิทธิ์ยอมมีสิทธิ์แต่งตัวเดียวดังต่อไปนี้”

- (1) ทำข้า้นหรือตัดแปลง
  - (2) เมย์แพร์ต่อสาธารณะ
  - (3) ให้เข้าด้านฉบับหรือสำเนางานโปรแกรมคอมพิวเตอร์ โดยทัศนวัสดุ ภาพบันทึก และสิ่งบันทึกเสียง
  - (4) ให้ประ邈ชนอันเกิดจากลิขสิทธิ์แก่ผู้อื่น
  - (5) อนุญาตให้ผู้อื่นใช้สิทธิตาม (1) (2) หรือ (3) โดยจะกำหนดเงื่อนไขอย่างใดหรือไม่ก็ได้ แต่เงื่อนไขดังกล่าวจะกำหนดในลักษณะที่เป็นการจำกัดการแบ่งขั้นโดยไม่เป็นธรรมไม่ได้
- การพิจารณาว่าเงื่อนไขตามวรรคหนึ่ง (5) จะเป็นการจำกัดการแบ่งขั้นโดยไม่เป็นธรรมหรือไม่ ให้เป็นไปตามหลักเกณฑ์วิธีการและเงื่อนไขที่กำหนดในกฎกระทรวง

3.1 การอนุญาต การอนุญาตให้ใช้งานอันมีลิขสิทธิ์ตามมาตรา 15(5) ก្នុងหมายมิได้กำหนดให้ต้องทำเป็นหนังสืออย่างเช่น ข้อกำหนดเกี่ยวกับการอนุญาตตามมาตรา 17 ลักษณะของการอนุญาตโดยทั่วไปเจ้าของสิทธิ์มีสิทธิ์ที่จะอนุญาตให้บุคคลนาย ฯ คนได้ใช้สิทธิ์ในสิทธิ์ได ฯ ได้พร้อมกันหรือเพิ่มเติมการอนุญาตจากคนที่หนึ่งให้แก่คนที่สอง หรือสามได้โดยไม่จำกัดจำนวน เว้นแต่ในหนังสืออนุญาตได้ระบุห้ามให้ดังเช่น ที่บัญญัติไว้ในมาตรา 16 แห่งพระราชบัญญัติลิขสิทธิ์ 2537 ดังนี้

---

(3) The procedure for collection and the amounts shall be matters for determination by national legislation.

“ในกรณีที่เจ้าของลิขสิทธิ์ตามพระราชบัญญัตินี้ ได้ออนุญาตให้ผู้ใดใช้ลิขสิทธิ์ตามมาตรา 15(5) ย่อมไม่ตัดสิทธิของเจ้าของลิขสิทธิ์ที่จะอนุญาตให้ผู้อื่นใช้ลิขสิทธิ์นั้น ได้ด้วยเงื่อนไขในหนังสืออนุญาตได้ระบุเป็นข้อห้ามไว้”

การระบุข้อห้ามไว้ในหนังสืออนุญาต ที่จะห้ามนี้ให้ผู้อื่นเป็นเจ้าของลิขสิทธิ์ อนุญาตให้บุคคลอื่นใช้ลิขสิทธิ์ ภาระนับถือห้ามในหนังสืออนุญาตยังสามารถระบุ ห้ามการใช้ลิขสิทธิ์ของผู้อื่นเป็นเจ้าของลิขสิทธิ์ในลิขสิทธิ์ที่ได้ออนุญาตไปแล้วได้ด้วย ทำให้การ อนุญาตให้ใช้ลิขสิทธิ์ในกฎหมายลิขสิทธิ์มีรูปแบบการอนุญาตอยู่ 3 แบบ กล่าวคือ

3.1.1 การอนุญาตโดยทั่วไป การอนุญาตในลักษณะนี้ก็คือเป็นการ อนุญาตที่ไม่ตัดสิทธิเจ้าของลิขสิทธิ์ที่จะอนุญาตให้ผู้อื่นใช้ลิขสิทธิ์ที่เคยอนุญาตไปแล้ว ให้ได้อีก และเจ้าของลิขสิทธิ์ก็มีสิทธิที่ใช้งานนั้นได้ด้วย

3.1.2 การอนุญาตให้แต่ผู้เดียว หมายถึงการอนุญาตที่ห้ามนี้ให้ผู้ อื่นเป็นเจ้าของลิขสิทธิ์อนุญาตให้แก่บุคคลอื่นใช้ลิขสิทธิ์นั้นได้อีก แต่ไม่ห้ามผู้อื่นเป็นเจ้าของ ลิขสิทธิ์ที่จะใช้ลิขสิทธิ์ดังกล่าวที่ได้ออนุญาตให้ผู้อื่นใช้ลิขสิทธิ์ไปแล้ว

3.1.3 การอนุญาตให้แต่ผู้เดียวโดยเด็ดขาด หมายถึงรูปแบบหรือ ลักษณะการอนุญาตที่กำหนดข้อห้ามไว้ในหนังสืออนุญาต ที่ห้ามเจ้าของลิขสิทธิ์ที่ได้ อนุญาตไปแล้วใช้ลิขสิทธิ์นั้น ตลอดจนห้ามนี้ให้เจ้าของลิขสิทธิ์อนุญาตให้บุคคลอื่นใช้ ลิขสิทธิ์นั้นอีก

การอนุญาตให้แต่ผู้เดียวโดยเด็ดขาดนี้ผู้ได้รับอนุญาตอาจมีสถานภาพเหมือน เป็นเจ้าของลิขสิทธิ์หากเป็นการอนุญาตให้ใช้ลิขสิทธิ์ทุกสิทธิที่ประกอบขึ้นเป็นลิขสิทธิ์ ขันเป็นสิทธิ์แต่ผู้เดียวของเจ้าของลิขสิทธิ์ และเป็นการอนุญาตให้ตลอดอายุการคุ้ม ครองลิขสิทธิ์ ซึ่งมีผลเท่ากับเจ้าของลิขสิทธิ์ถูกห้ามโดยข้อห้ามในสัญญาอนุญาตมิ ให้ใช้ลิขสิทธิ์ต่าง ๆ เหล่านั้นได้อีก

การอนุญาตให้ใช้ลิขสิทธิ์ตามมาตรา 15(5) นี้ ผู้อนุญาตอาจจะอนุญาตบาง สิทธิ์ก็ได้ และการอนุญาตนั้นอาจจะอนุญาตให้ใช้ลิขสิทธิ์ในระยะเวลาหนึ่ง เช่น 3 ปี

หรือ 5 ปี หรืออาจจะอนุญาตให้ทดลองด้วยการคุ้มครองสิทธิ์ก็ได้ หรืออาจกำหนด
เบ็ดเตล็ดที่อนุญาตให้ใช้สิทธิ์ก็ได้

การอนุญาตให้ใช้สิทธิ์อาจจะเกิดขึ้นได้โดยการสมัครใจของเจ้าของสิทธิ์
หรืออาจจะเป็นการอนุญาตโดยบังคับของกฎหมาย เช่นการอนุญาตให้แปลเป็น^{ภาษาไทย} หรือทำข้าดำเนินงานที่เคยจัดพิมพ์งานแปลเป็นภาษาไทยซึ่งพระราชนูญสิทธิ์ พ.ศ. 2537 นี้ยกเว้น การใช้สิทธิ์ในพุทธกรรมพิเศษในมาตรา 54 ถึง
มาตรา 55

ปัญหาเกี่ยวกับการอนุญาตที่ควรนำมาพิจารณาได้แก่ กรณีที่มีการอนุญาต
ให้ใช้สิทธิ์นั้นมีลักษณะใดโดยเจ้าของสิทธิ์ตามมาตรา 15(5) ภายหลังมีการโอน
สิทธิ์ให้แก่บุคคลภายนอก หรือ เจ้าของสิทธิ์ถึงแก่กรรมและทายาททั้งหมดยก
สิทธิ์ หรือ กรณีที่ลักษณะเป็นของนิติบุคคล เช่น เมื่อมีการควบบริษัท สิทธิ์
ป้อมโ่อนไปยังบริษัทใหม่ที่เกิดจาก การควบบริษัท ผลของการอนุญาตจะอยู่ที่ผู้รับ^{โอน}หรือไม่

หรือกรณีที่ผู้ได้รับอนุญาตในการใช้สิทธิ์ในลักษณะแต่ผู้ได้รับอนุญาตนั้นไม่มี
ความรู้ หรือความสามารถที่จะใช้สิทธินั้นได้โดยตนเอง เช่น การได้รับอนุญาตให้ก่อ^{สร้าง}งานสถาปัตยกรรมอันมีลักษณะ ผู้ได้รับอนุญาตก็ต้องไปหัวจ้างบริษัทหนึ่งผู้รับ^{จ้าง}มาดำเนินการก่อสร้างงานดังกล่าวให้แก่ผู้ได้รับอนุญาต ดังนี้การกระทำการของผู้รับ^{เหมา}ก่อสร้างจะเป็นการละเมิดหรือไม่

4. ข้อจำกัดสิทธิ์ของเจ้าของสิทธิ์ ข้อจำกัดสิทธิ์ของเจ้าของสิทธิ์
ตามพระราชบัญญัติสิทธิ์ พ.ศ. 2537 มีอยู่ 3 ลักษณะ กล่าวคือ ข้อยกเว้นที่ไม่ถือ^{ว่า}เป็นการละเมิดลักษณะ การอนุญาตโดยกฎหมายบังคับหรือเรียกตามพระราชบัญญัติสิทธิ์ พ.ศ. 2537 ว่าการใช้สิทธิ์ในพุทธกรรมพิเศษ และการกำหนดด้วย
แห่งการคุ้มครองสิทธิ์

การใช้สิทธิโดยพุติกรรมกรณีพิเศษนี้ นับว่าเป็นสิ่งใหม่ในประเทศไทย
เพราะตามกฎหมายสิทธิ์เดิมไม่เคยปรากฏว่าได้บัญญัติไว้แต่อย่างใด

4.1 อายุแห่งการคุ้มครองสิทธิ์ การกำหนดอายุแห่งการคุ้มครอง
สิทธิ์ให้ทำให้เกิดความแตกต่างที่ชัดเจนอีกประการหนึ่งระหว่างทรัพย์สินทาง
ปัญญา กับทรัพย์สินทั่วไปตามประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ และเป็นการจำกัด
สิทธิของเจ้าสิทธิ์ประการนี้ เพื่อมิให้มีการผูกขาดเป็นเวลากันไป เปราะ
เมื่อสิ้นสุดอายุแห่งการคุ้มครองสิทธิ์แล้ว ทุกคนมีสิทธิ์นำมาใช้ได้โดยไม่ถือว่าเป็น
การละเมิดสิทธิ์

อายุแห่งการคุ้มครองสิทธิ์ ตามที่บัญญัติในพระราชบัญญัติสิทธิ์นี้
แยกออกตามประเภทของงานแต่ละชนิด อายุแห่งการคุ้มครองของงานไม่เท่ากัน ขึ้น
อยู่ว่าเป็นงานประเภทไหน นอกจากนี้การเริมนับอายุแห่งการคุ้มครองแตกต่างกันไป

(19)

---

(19) Bcc 1979 Art. 7

- (1) The term of protection granted by this Convention shall be the life of the author and fifty years after his death.
- (2) However, in the case of cinematographic works, the countries of the Union may provide that the term of protection shall expire fifty years after the work has been made available to the public with the consent of the author, or, failing such an event within fifty years from the making of such a work, fifty years after the making.
- (3) In the case of anonymous or pseudonymous works, the term of protection granted by this Convention shall expire fifty years after the work has been lawfully made available to the public. However, when the pseudonym adopted by the author leaves no doubt as to his identity, the term of protection shall be that provided in paragraph (1). If the author of an anonymous or pseudonymous work discloses his identity during the above-mentioned period, the term of protection applicable shall be that provided in paragraph (1). The countries of the

หลักการณ์ที่กำหนดในการเริ่มนับอายุแห่งการคุ้มครองลิขสิทธิ์ตามพระ
ราชนบัญญัติสิทธิ์ไทยให้หลัก การสร้างสรรค์ ชีวิต หรือการโฆษณา

Union shall not be required to protect anonymous or pseudonymous works in respect of which it is reasonable to presume that their author has been dead for fifty years.

(4) It shall be a matter for legislation in the countries of the Union to determine the term of protection of photographic works and that of works of applied art in so far as they are protected as artistic works; however, this term shall last at least until the end of a period of twenty-five years from the making of such a work.

(5) The term of protection subsequent to the death of the author and the terms provided by paragraphs (2), (3) and (4) shall run from the date of death or of the event referred to in those paragraphs, but such terms shall always be deemed to begin on the first of January of the year following the death or such event.

(6) The countries of the Union may grant a term of protection in excess of those provided by the preceding paragraphs.

(7) Those countries of the Union bound by the Rome Act of this Convention which grant, in their national legislation in force at the time of signature of the present Act, shorter terms of protection than those provided for in the preceding paragraphs shall have the right to maintain such terms when ratifying or acceding to the present Act.

(8) In any case, the term shall be governed by the legislation of the country where protection is claimed; however, unless the legislation of that country otherwise provides, the term shall not exceed the term fixed in the country of origin of the work.

Art 7 bis

The provisions of the preceding Article shall also apply in the case of a work of joint authorship, provided that the terms measured from the death of the author shall be calculated from the death of the last surviving author.

4.1.1 อายุแห่งการคุ้มครองงานภารณกิจ และศักยภาพรวมทั่วไป
เมื่อพิจารณาจากบทบัญญัติตามมาตรา 19 และมาตรา 20 แห่งพระราชบัญญัติจัดตั้ง
2537 ซึ่งบัญญัติให้ดังนี้

“มาตรา 19 ภายใต้บังคับมาตรา 21 และมาตรา 22 ด้วยสิทธิ์ตาม
พระราชบัญญัตินี้ให้มีอยู่ตลอดอายุของผู้สร้างสรรค์ และมีอยู่ต่อไปอีกเป็นเวลาห้า
สิบปี นับแต่ผู้สร้างสรรค์ถึงแก่ความตาย

ในการนี้ที่มีผู้สร้างสรรค์ร่วม ด้วยสิทธิ์ในงานดังกล่าวให้มีตลอดอายุ
ของผู้สร้างสรรค์ร่วม และมีอยู่ต่อไปอีกเป็นเวลาห้าสิบปี นับแต่ผู้สร้างสรรค์ร่วมคน
สุดท้ายถึงแก่ความตาย

ถ้าผู้สร้างสรรค์หรือผู้สร้างสรรค์ร่วมทุกคนถึงแก่ความตายก่อนที่ได้มี
การโฆษณาภายนั้น ให้ด้วยสิทธิ์ดังกล่าวมีอายุห้าสิบปี นับแต่ได้มีการโฆษณาเป็น
ครั้งแรก

ในการนี้ผู้สร้างสรรค์เป็นนิติบุคคล ให้ด้วยสิทธิ์มีอายุห้าสิบปีนับแต่ผู้
สร้างสรรค์ได้สร้างสรรค์ขึ้น แต่ถ้าได้มีการโฆษณาภายนั้นในระหว่างระยะเวลาดัง
กล่าวให้ด้วยสิทธิ์มีอยุห้าสิบปีนับแต่ได้มีการโฆษณาเป็นครั้งแรก

มาตรา 20 งานอันมีด้วยสิทธิ์ตามพระราชบัญญัตินี้ได้สร้างสรรค์ขึ้น
โดยผู้สร้างสรรค์ใช้นามแฝง หรือไม่ปรากฏชื่อผู้สร้างสรรค์ ให้ด้วยสิทธิ์มีอายุห้าสิบปี
นับแต่ได้สร้างสรรค์งานนั้นขึ้น แต่ถ้าได้มีการโฆษณาภายนั้นในระยะเวลาดังกล่าว
ให้ด้วยสิทธิ์มีอยุห้าสิบปีนับแต่ได้มีการโฆษณาเป็นครั้งแรก

ในการนี้ถ้าผู้สร้างสรรค์ ให้นำมาตรา 19 มาใช้บังคับโดยอนุโลม”

จากหลักกฎหมายด้วยสิทธิ์ตามมาตรา 19 และมาตรา 20 สามารถ
แยกหลักในการเริ่มนับอายุ และการกำหนดอายุแห่งการคุ้มครองด้วยสิทธิ์โดย
พิจารณาจาก

(1) กรณีถ้าผู้สร้างสรรค์

- (2) กรณีมีผู้สร้างสรรค์ร่วม
- (3) กรณีผู้สร้างสรรค์ให้นามแฝง หรือไม่ปรากฏชื่อผู้สร้างสรรค์
- (4) กรณีนิติบุคคลเป็นผู้สร้างสรรค์

(1) กรณีรู้ตัวผู้สร้างสรรค์ อายุแห่งการคุ้มครองลิขสิทธิ์นั้นมีอยู่ตลอดอายุของผู้สร้างสรรค์ และให้มีอยู่ต่อไปอีกเป็นเวลาห้าสิบปีนับผู้สร้างสรรค์ถึงแก่ความตาย

หากผู้สร้างสรรค์ถึงแก่ความตายก่อนแต่ที่ได้มีการโฆษณาจานที่ตนได้สร้างสรรค์ขึ้น ให้อายุแห่งการคุ้มครองลิขสิทธิ์มีอยู่ต่อไปอีกห้าสิบปีแต่ได้มีการโฆษณาเป็นครั้งแรก

(2) กรณีมีผู้สร้างสรรค์ร่วม อายุแห่งการคุ้มครองลิขสิทธิ์มีอยู่ตลอดอายุผู้สร้างสรรค์ร่วม และมีอยู่ต่อไปอีกห้าสิบปีผู้สร้างสรรค์ร่วมคนสุดท้ายถึงแก่ความตาย

หากผู้สร้างสรรค์ร่วมคนสุดท้ายถึงแก่ความตายก่อนมีการโฆษณาจานที่ได้สร้างสรรค์ขึ้น ให้ลิขสิทธิ์ในงานที่ได้สร้างสรรค์ขึ้น มีอยู่ต่อไปอีกห้าสิบปีแต่ได้มีการโฆษณาเป็นครั้งแรก

(3) กรณีผู้สร้างสรรค์ให้นามแฝง หรือไม่ปรากฏชื่อผู้สร้างสรรค์ กฎหมายกำหนดให้เริ่มนับอายุการคุ้มครองเป็นเวลาห้าสิบปี นับแต่ได้มีการสร้างสรรค์งานขึ้น หากแต่ถ้าได้มีการโฆษณาจานที่ได้สร้างสรรค์ขึ้นในระหว่างระยะเวลาดังกล่าวให้ลิขสิทธิ์มีอายุห้าสิบปีแต่ได้มีการโฆษณาครั้งแรก

กรณีการใช้นามแฝงซึ่งไม่สามารถทราบได้ว่าเป็นผู้ใด หรือไม่ปรากฏผู้สร้างสรรค์ หลักเกณฑ์การกำหนดอายุแห่งการคุ้มครองเป็นไปตาม ข้อ 3.

หากการใช้นามแฝงหรือไม่ปรากฏชื่อผู้สร้างสรรค์นั้นมีการรู้ตัวผู้สร้างสรรค์ กฎหมายให้นำมาตรา 19 มาใช้บังคับโดยอนุโลม

กรณีของการไม่ปะกงชื่อผู้สร้างสรรค์หรือการใช้ชื่อไม่ถูกต้อง หากเป็นกรณีของการสร้างสรรค์awan การรู้ด้วยผู้สร้างสรรค์เพื่อจะได้นับอายุการคุ้มครองตามมาตรา 19 นั้นจำเป็นต้องรู้ทุกคน หรือรู้เพียงคนเดียวก็เพียงพอแล้วซึ่งเป็นปัญหาที่น่าคำนึงพิจารณา

กรณีนิติบุคคลเป็นผู้สร้างสรรค์ กฎหมายจึงสิทธิ์ไทยยอมรับว่านิติบุคคลเป็นผู้สร้างสรรค์ แต่การกำหนดและ การเรียนรู้นับอายุแห่งการคุ้มครองสิทธิ์ที่สร้างสรรค์โดยนิติบุคคลนั้น กฎหมายถือหลักการสร้างสรรค์ และหลักการโฆษณาประกอบกันซึ่งต่างกับบุคคลธรรมดานะเป็นผู้สร้างสรรค์ ซึ่งให้หลักชีวิตรู้ผู้สร้างสรรค์มาเป็นหลักในการนับอายุแห่งการคุ้มครองสิทธิ์ด้วย

สิทธิ์ที่สร้างสรรค์โดยนิติบุคคล กฎหมายกำหนดให้สิทธิ์มีอายุห้าสิบปีนับแต่ได้สร้างสรรค์งานขึ้นและหากได้มีการนำโฆษณาจานในระหว่างเวลาดังกล่าวให้สิทธิ์มีอยู่เป็นเวลาห้าสิบปีนับแต่ได้มีการโฆษณาเป็นครั้งแรก

4.1.2 อายุแห่งการคุ้มครองงานภาพถ่ายโดยทัศนวัสดุ ภาพญิตร์ สิ่งบันทึกเสียงหรืองานแพร่เสียงแพร่ภาพ หลักกฎหมายในการกำหนดอายุแห่งการคุ้มครองและเรียนรู้นับอายุแห่งการคุ้มครอง กฎหมายกำหนดหลักการสร้างสรรค์ และการโฆษณาเป็นหลักในการนับอายุแห่งการคุ้มครอง ตามที่บัญญัติไว้ในมาตรา 21 แห่งพระราชบัญญัติ พ.ศ. 2537 ดังนี้

"สิทธิ์ในงานภาพถ่าย โดยทัศนวัสดุ ภาพญิตร์ สิ่งบันทึกเสียง หรืองานแพร่ภาพแพร่เสียง ให้มีอายุห้าสิบปีนับแต่ได้สร้างสรรค์งานนั้นขึ้น แต่ถ้าได้มีการโฆษณาจานนั้นในระหว่างระยะเวลาดังกล่าว ให้สิทธิ์มีอายุห้าสิบปีนับแต่ได้มีการโฆษณาเป็นครั้งแรก"

4.1.3 อายุแห่งการคุ้มครองในการศิลปประยุกต์การนับอายุแห่งการคุ้มครองงานศิลปประยุกต์ก្នຍหมายกำหนดหลักการสร้างสรรค์ และการโฆษณา

ประกอบกันเป็นเดียวกับงานที่ได้กล่าวมาแล้วในข้อ 4.1.2 แต่อายุแห่งการคุ้มครองมีเพียงยี่สิบห้าปี ตามที่บัญญัติในมาตรา 22 แห่งพระราชบัญญัติลิขสิทธิ์ พ.ศ. 2537 ดังนี้

"ลิขสิทธิ์ในงานศิลปประยุกต์ให้มีอายุยี่สิบห้าปีนับแต่ได้สร้างสรรค์งานนั้นขึ้น แต่ถ้าได้มีการโฆษณาจานนั้นในระหว่างระยะเวลาดังกล่าวให้ลิขสิทธิ้มีอายุยี่สิบห้าปีนับแต่ได้มีการโฆษณาเป็นครั้งแรก"

นอกจากนี้กฎหมายลิขสิทธิ์ยังได้กำหนดเกี่ยวกับอายุแห่งการคุ้มครองงานที่ได้สร้างสรรค์ขึ้นโดยการซื้อขายตามคำสั่งหรือในความควบคุมโดยกระหายน ทบวง กรม หรือหน่วยงานอื่นของรัฐ ตามมาตรา 24 ให้เป็นกรณีพิเศษกล่าวคือ ให้มีอายุห้าสิบปีนับแต่ได้สร้างสรรค์งานนั้นขึ้น แต่ถ้าได้มีการโฆษณาจานนั้นในระหว่างระยะเวลาดังกล่าว ให้ลิขสิทธิ้มีอายุห้าสิบปีนับแต่มีการโฆษณาเป็นครั้งแรก ตามบทบัญญัติมาตรา 23 แห่งพระราชบัญญัติลิขสิทธิ์ พ.ศ. 2537.

การเริ่มนับอายุแห่งการคุ้มครองโดยถือหลักการโฆษณาครั้งแรกนั้น การโฆษณาดังนั้นต้องเป็นการโฆษณาโดยได้รับความยินยอมจากเจ้าของลิขสิทธิ์ ตามที่บัญญัติไว้ในมาตรา 24 ดังนี้

"การโฆษณาจานตามมาตรา 19 มาตรา 20 มาตรา 21 มาตรา 22 หรือมาตรา 23 จันเป็นการเริ่มนับอายุแห่งการคุ้มครองลิขสิทธิ์ หมายความถึงการนำ้งานออกโฆษณาโดยความยินยอมของเจ้าของลิขสิทธิ์ ซึ่งต่างกับกรณีของการโฆษณาเพื่อให้ได้ลิขสิทธิ์ตามมาตรา 8 ประกอบมาตรา 4 ซึ่งกำหนดให้ได้รับความยินยอมจากผู้สร้างสรรค์"

สำหรับการนับวันสิ้นสุดอายุแห่งการคุ้มครองลิขสิทธิ์นั้น กฎหมายลิขสิทธิ์ได้กำหนดเงื่อนไขวันสิ้นสุดไว้ดังนี้ กล่าวคือ

กรณีวันสิ้นสุดอายุแห่งการคุ้มครองไม่ตรงกับวันเดือนปีปฏิทิน หรือไม่อาจทราบวันครบกำหนดอายุแห่งการคุ้มครองลิขสิทธิ์ที่แน่นอนให้ลิขสิทธิ์ยังคงมีอยู่

ต่อไปจนถึงวันสิ้นปีปฏิทินของปีนั้นตามมาตรา 25 แห่งพระราชบัญญัติพิเศษ พ.ศ. 2537

“เมื่อทราบวันเดือนนับหรือวันสิ้นสุดแห่งอายุการคุ้มครองพิเศษแล้ว สิ่งที่ควรทำความเข้าใจอีกประการหนึ่งก็คือ หากงานใดสิ้นสุดอายุแห่งการคุ้มครองพิเศษลงแล้ว และได้มีการโฆษณาในสื่อภาษาไทยหลังอายุแห่งการคุ้มครองสิ้นสุดลง “ไม่ทำให้งานนั้นมีลักษณะขึ้นใหม่” ตามมาตรา 26 แห่งพระราชบัญญัติพิเศษ พ.ศ. 2537

4.2 ข้อยกเว้นการลงทะเบียนพิเศษ

บทบัญญัติของกฎหมายพิเศษเกี่ยวกับข้อยกเว้นการลงทะเบียนพิเศษเป็นการจำกัดพิเศษของเจ้าของพิเศษอย่างหนึ่ง เพราะบุคคลอื่นสามารถนำ้งานอันมีลักษณะไปใช้ได้โดยไม่ต้องว่าเป็นการลงทะเบียนพิเศษแต่อย่างใด

โครงสร้างของข้อยกเว้นการลงทะเบียนพิเศษตามที่บัญญัติไว้ในกฎหมายพิเศษ พ.ศ. 2537 โดยโครงสร้างแล้วได้กำหนดข้อยกเว้นไว้ตามประเภทของงานไว้ เช่น ข้อยกเว้นการลงทะเบียนพิเศษในงานโปรดแกรมคอมพิวเตอร์ มาตรา 35 งานน้ำยกรถ คนตัวรถ มาตรา 36 งานศิลปกรรม มาตรา 37 มาตรา 39 และมาตรา 40 งานสถาปัตยกรรม มาตรา 38 มาตรา 41 ภาพพิมพ์ มาตรา 42 นอกจากนี้แล้วยังมีบทบัญญัติถึงข้อยกเว้นทั่วไปไว้ตามมาตรา 32 มาตรา 33 มาตรา 34 และมาตรา 43

นอกจากนี้พระราชบัญญัติพิเศษยังได้กำหนดเงื่อนไขพิเศษเพื่อใช้ประกอบการพิจารณาว่าเป็นการลงทะเบียนหรือไม่ตามกฎหมายพิเศษ ที่บัญญัติไว้ในมาตรา 32 วรรคหนึ่ง ดังนี้

“การกระทำการแก่งงานอันมีลักษณะของบุคคลอื่นตามพระราชบัญญัตินี้ หากไม่ขัดต่อการแสวงหาประโยชน์จากการอันมีลักษณะตามปกติของเจ้าของพิเศษ และ

ไม่กระทำการที่เป็นดึงดิบหรือขันขอบธรรมด้วยกฎหมายของเจ้าของลิขสิทธิ์เกินสมควร
นี้ให้ถือว่าเป็นการละเมิดลิขสิทธิ์

มาตรา 32 วรรคหนึ่งเป็นการจ้างครอบครัวพิจารณาให้อปางก้าง ๆ โดย
เพียงแต่กำหนดเงื่อนไขไว้ 2 กรณี คือ

(1) “ไม่เป็นการขัดต่อการแสดงนาประโยชน์จากงานขั้นมีลิขสิทธิ์ตาม
ปกติของเจ้าของลิขสิทธิ์ และ

(2) “ไม่เป็นการกระทำการที่เป็นดึงดิบหรือขับธรรมด้วยกฎหมาย
ของเจ้าของลิขสิทธิ์เกินสมควร”

จากหลักดังกล่าวข้างต้น ผู้เขียนเห็นว่าศาลท้องที่ใช้ดุลยพินิจพิจารณาข้อ
เท็จจริงในแต่ละคดีเป็นเรื่อง ๆ ใน มาตรา 32 วรรคหนึ่งนี้ นำไปใช้บังคับแก่กรณีตาม
มาตรา 32 วรรคสอง มาตรา 33 มาตรา 34 มาตรา 35 มาตรา 36 และมาตรา 43
และไม่บังคับถึงข้อยกเว้นการละเมิดลิขสิทธิ์ตามมาตรา 37 มาตรา 38 มาตรา 39
มาตรา 40 มาตรา 41 และมาตรา 42

4.2.1 ข้อยกเว้นทั่วไปการกระทำตามที่กำหนดไว้ในมาตรา 32 วรรคสอง
ซึ่งได้บัญญัติไว้ดังนี้

“ภายใต้บังคับบทบัญญัติในวรรคนี้ การกระทำอย่างใดอย่างหนึ่งแก่
งานขั้นมีลิขสิทธิ์ตามวรรคหนึ่งมิให้ถือว่าเป็นการละเมิดลิขสิทธิ์ ถ้าได้กระทำดังต่อไป
นี้

(1) วิจัย หรือศึกษางานนั้น ขั้นมิใช่การกระทำเพื่อหากำไร⁽²⁰⁾

(20) ฎีกาที่ 739 -740/2543 (ฎีกាតัดสินเกี่ยวกับปัญหาข้อกฎหมาย)

เจ้าءอยอกซื้อคืบถูกว่าการกระทำของเจ้าءอยอกเว้นของกฎหมาย ตามมาตรา 32 ว่า
เจ้าءอยรับจ้างถ่ายเอกสารตามคำสั่งของผู้ว่าจ้างคือนักศึกษา ซึ่งมีวัตถุประสงค์เพื่อวิจัยหรือศึกษา
ขั้นมิใช่การกระทำเพื่อหากำไร ศาลฎีกวินิชช์ว่า การกระทำของเจ้าءอยอกเว้นของเจ้าءอย ก็เพื่อให้พ้น
ความรับผิดนั้นเป็นหน้าที่ของเจ้าءอยที่ต้องพิสูจน์ แต่เจ้าءอยไม่สามารถพิสูจน์ซื้อคืบถูกของเจ้าءอย นี้

(2) ใช้เพื่อประชิบข้อมูลของตนเอง หรือประชิบข้อมูลของตนเองและบุคคลอื่นในครอบครัว หรือญาติสนิท

ข้อยกเว้นตามมาตรา 32 วรรคสอง (2) นี้เป็นหลักข้อยกเว้นทั่วไปเกี่ยวกับการใช้ประชิบข้อมูลส่วนตัว (private use) แม้ไม่ซื้อขายแต่ก็ต่างกับข้อยกเว้นตามพระราชบัญญัติสิทธิ์ พ.ศ. 2521 ซึ่งใช้คำว่า "ญาติมิตร"

(3) ติดมิวเซียม หรือแนะนำผลผลงานโดยมีการรับรู้ถึงความเป็นเจ้าของลิขสิทธิ์ในงานนั้น

(4) เสนอรายงานข่าวทางสื่อสารมวลชนโดยมีการรับรู้ถึงความเป็นเจ้าของลิขสิทธิ์ในงานนั้น

(5) ทำข้าม ตัดแปลง นำออกแสดง หรือทำให้ปรากฏ เพื่อประชิบใน การพิจารณาของศาลหรือเจ้าพนักงานซึ่งมีอำนาจตามกฎหมาย หรือในการรายงานผลการพิจารณาดังกล่าว

(6) ทำข้าม ตัดแปลง นำออกแสดง หรือทำให้ปรากฏโดยผู้สอน เพื่อประชิบในการสอนของตนอันมิใช่การกระทำเพื่อนำมาใช้

(7) ทำข้าม ตัดแปลงบางส่วนของงาน หรือตัดตอนหรือทำบทสรุปโดยผู้สอน หรือสถาบันศึกษา เพื่อแยกจ่ายหรือจาน南北แก่ผู้เรียนในห้องเรียน หรือในสถาบันศึกษา ทั้งนี้ต้องไม่เป็นการกระทำเพื่อนำมาใช้

(8) นำงานนั้นมาใช้เป็นส่วนหนึ่งในการถามและตอบในการสอน

เพียงคำนึงถึงความของจำเลยปากเดียว ไม่มีน้ำหนักน่าเชื่อถือ เพราะไม่มีรายละเอียดเกี่ยวกับการถาง และนักศึกษาที่ว่าถางแต่อ้างไม่ ซึ่งพึงไม่ได้ว่าการกระทำของจำเลยเข้าข้อยกเว้นที่จะถือว่า การกระทำของจำเลยไม่มีความผิด สำหรับเครื่องดื่มเอกสารที่ใช้ในการกระทำการความผิด 4 เครื่อง ให้รับทราบตาม พ.ร.บ.ลิขสิทธิ์ พ.ศ. 2537 มาตรา 75 ซึ่งกฎหมายบัญญัติว่า "สิ่งที่ใช้ในการกระทำการความผิดให้รับเสียทั้งสิ้น"

ข้อยกเว้นเกี่ยวกับการกล่าว คัด ลอก เสียน หรืออ้างอิงตามที่บัญญัติไว้ในมาตรา 33 ดังนี้

"การกล่าว คัด ลอก หรืออ้างอิงบางตอนตามสมควรจากงานอันมีลิขสิทธิ์ตามพระราชบัญญัตินี้ โดยมีการรับรู้ถึงความเป็นเจ้าของลิขสิทธิ์ในงานนั้น มิให้ถือว่าเป็นการละเมิดลิขสิทธิ์ ได้แก่ได้ปฏิบัติตามมาตรา 32 วรรคหนึ่ง"

การกระทำที่เข้าข้อยกเว้นมาตรานี้ ผู้กระทำการต้องแสดงให้เห็นถึงการรับรู้ว่า เป็นงานอันมีลิขสิทธิ์ เช่น การอ้างอิงในกรณีที่เรียนบทความ หรือ รายงาน หรือ วิทยานิพนธ์ผู้คัดลอก อ้างอิง ต้องแสดงแหล่งที่มาของข้อความที่คัด ลอก หรืออ้าง อิง เช่นการระบุชื่อหนังสือหรือผู้แต่ง สำนักพิมพ์ เป็นที่ทำการพิมพ์หน้าของหนังสือที่ คัด ลอก หรืออ้างอิง ซึ่งก็เป็นแบบที่ปฏิบัติอยู่ทั่วไปของการเรียนตำรา หรือ วิทยานิพนธ์

การทำข้าโดยบรรณรักษ์ห้องสมุด ตามบทบัญญัติมาตรา 34 ซึ่งได้บัญญัติ ไว้ดังนี้

"การทำข้าโดยบรรณรักษ์ห้องสมุดซึ่งงานอันมีลิขสิทธิ์ตามพระราชบัญญัตินี้ มิให้ถือว่าเป็นการละเมิดลิขสิทธิ์ หากการทำข้านั้นมิได้มีวัตถุประสงค์ เพื่อนำมาใช้ และได้ปฏิบัติตามมาตรา 32 วรรคหนึ่ง ในกรณีดังต่อไปนี้

- (1) การทำข้าเพื่อใช้ในห้องสมุดหรือให้แก่ห้องสมุดอื่น
- (2) การทำข้างานบางตอนตามสมควรให้แก่บุคคลอื่นเพื่อประโยชน์ในการ วิจัย หรือการศึกษา

ข้อกำหนดเกี่ยวกับข้อยกเว้นของการทำข้าโดยบรรณรักษ์ห้องสมุดนี้เท่า ที่ปรากฏอยู่ในขั้นนี้โดยเฉพาะที่มนาวิทยาลัยรวมค้าแห่งมิได้อีกบัตร์โดยเคร่ง ครัด เพราะผู้ที่ทำข้าอยู่ในห้องสมุดหรือตามสถานที่ต่างๆ ในมนาวิทยาลัยรวม ค้าแห่งเป็นการกระทำของบุคคลภายนอก

การทำร้ายโดยเจ้าหน้าที่งาน การทำร้ายโดยเจ้าหน้าที่งานทำได้เฉพาะในกรณีที่ทำเพื่อประโยชน์ในการปฏิบัติราชการ ซึ่งต้องเป็นการกระทำโดยเจ้าหน้าที่งานผู้มีอำนาจหรือตามคำสั่งของเจ้าหน้าที่งาน ตามบทบัญญัติไว้ในมาตรา 43 ดังนี้

"การทำร้าย เพื่อประโยชน์ในการปฏิบัติราชการโดยเจ้าหน้าที่งานผู้มีอำนาจ ตามกฎหมาย หรือตามคำสั่งของเจ้าหน้าที่งานดังกล่าวซึ่งงานอันมีลักษณะที่ตามพระราชบัญญัตินี้และอยู่ในความครอบครองของทางราชการ มิให้ถือว่าเป็นการละเมิดลักษณะ"

4.2.2 ข้อยกเว้นเฉพาะ ข้อยกเว้นการละเมิดลักษณะในส่วนนี้เป็นข้อยกเว้นที่ไม่ลักษณะพิเศษจากข้อยกเว้นการละเมิดที่กล่าวแล้วในข้างต้น เพราะข้อยกเว้นเหล่านี้ส่วนใหญ่ไม่อยู่ในบังคับของมาตรา 32 วรรคหนึ่ง เว้นแต่ข้อยกเว้นการละเมิดตามมาตรา 35

ข้อยกเว้นเกี่ยวกับโปรแกรมคอมพิวเตอร์ ตามบทบัญญัติมาตรา 35 ซึ่งได้บัญญัติไว้ดังนี้

"การกระทำแก้โปรแกรมคอมพิวเตอร์อันมีลักษณะที่ตามพระราชบัญญัตินี้ มิให้ถือว่าเป็นการละเมิดลักษณะ หากไม่มีวัตถุประสงค์เพื่อทำกำไร และได้ปฏิบัติตามมาตรา 32 วรรคหนึ่ง ในกรณีดังต่อไปนี้

- (1) วิจัย หรือศึกษาโปรแกรมคอมพิวเตอร์
- (2) ใช้เพื่อประโยชน์ของเจ้าของสำเนาโปรแกรมคอมพิวเตอร์นั้น
- (3) ดีไซน์ วิจารณ์ หรือแนะนำผลงานโดยมีการรับรู้ถึงความเป็นเจ้าของลักษณะในโปรแกรมคอมพิวเตอร์นั้น
- (4) เสนอรายงานข่าวทางสื่อมวลชน โดยมีการรับรู้ถึงความเป็นเจ้าของลักษณะในโปรแกรมคอมพิวเตอร์นั้น
- (5) ทำสำเนาโปรแกรมคอมพิวเตอร์ในจำนวนที่สมควรโดยบุคคลผู้ซึ่งได้

ซึ่งหรือได้รับโปรแกรมนั้นมาจากการบุคคลอื่นโดยถูกต้อง เพื่อเก็บไว้ใช้ประโยชน์ในการนำสูญรักษาหรือป้องกันการสูญหาย

บัญหาที่ควรนำมาพิจารณาในมาตรา 35(5)นี้ ก็คือจำนวนที่สมควรนั้นควรจะมีจำนวนมากเท่าไร และกรณีที่ได้รับโปรแกรมคอมพิวเตอร์จากบุคคลอื่นโดยถูกต้องนั้นต้องได้มาโดยสุจริต

(6) ทำข้า ตัดแปลง นำออกแสดง หรือทำให้ปรากฏเพื่อประโยชน์ในการพิจารณาของศาล หรือเจ้าพนักงานซึ่งมีอำนาจตามกฎหมาย หรือในการรายงานผลการพิจารณาดังกล่าว

(7) นำโปรแกรมคอมพิวเตอร์นั้นมาใช้เป็นส่วนหนึ่งในการถกและตอบในการสอบ

(8) ตัดแปลงโปรแกรมคอมพิวเตอร์ในกรณีจำเป็นแก่การใช้

(9) จัดทำสำเนาโปรแกรมคอมพิวเตอร์ เพื่อเก็บรักษาไว้สำหรับการชี้แจง หรือค้นค่าว่าเพื่อประโยชน์ของสาธารณชน

ข้อยกเว้นเกี่ยวกับนาฏกรรม หรือดนตรีกรรมา ตามพระราชบัญญัติศิลปะ พ.ศ. 2537 มาตรา 36 ยกเว้นให้เฉพาะนาฏกรรม หรือดนตรีกรรมาเท่านั้น

1. การนำนาฏกรรม หรือดนตรีกรรมาออกแสดงเพื่อเผยแพร่ต่อสาธารณะ ตามความเหมาะสมโดยมิได้จัดทำขึ้นหรือดำเนินการเพื่อแสดงหากำไร เนื่องจากจัดให้มีการแสดงเพื่อสาธารณะขึ้นนั้น และมิได้เก็บค่าเข้าชมไม่ว่าโดยทางตรงหรือทางอ้อม และนักแสดงมิได้รับค่าตอบแทนในการแสดงนั้น มิให้ถือว่าเป็นการละเมิดศิลปะ หากเป็นการดำเนินการโดยสมาคม มนต์นิธิหรือองค์กรอื่นที่มีวัตถุประสงค์เพื่อการศึกษา การศึกษา การศาสนา หรือสังคมสงเคราะห์ และได้ปฏิบัติตามมาตรา 32 วรรคหนึ่ง

ข้อยกเว้นเกี่ยวกับงานศิลปกรรม ข้อยกเว้นการละเมิดศิลปะในงานศิลปกรรมตามมาตรา 37 นี้ เปิดกว้างมาก เพราะไม่ระบุบุคคลหรือสมาคม ตลอดจนมิ

ให้กำหนดដื่นไข่เกี่ยวกับการแพร่กระจายทำให้ อย่างเช่นข้อยกเว้นในส่วนอื่น เพียงกำหนดเงื่อนไขว่า “ต้องเปิดเผยแพร่ประจำในที่สาธารณะ” ตามที่บัญญัติในมาตรา 37 ดังนี้

“การขาดเสีย การเรียนระบายน้ำ การก่อสร้าง การแกะลายเส้น การบัน្ត การแกะสลัก การพิมพ์ภาพ การถ่ายภาพ การถ่ายภาพโดยเครื่องภาพหรือ การกระทำใดๆ ในทำนองเดียวกันนี้ ซึ่งศึกปกรณ์ได้อันต้องเปิดเผยแพร่ประจำอยู่ในที่สาธารณะนอกจากงานสถาปัตยกรรม มิให้ถือว่าเป็นการละเมิดลิขสิทธิ์

นอกจากนี้กฎหมายลิขสิทธิ์ยังได้กำหนดเงื่อนไขกับข้อยกเว้นในงานศิลปกรรมไว้ในมาตรา 39 และมาตรา 40

ข้อยกเว้นตามที่ได้บัญญัติในมาตรา 39 เป็นกรณีที่เกี่ยวกับงานภาพถ่าย หรือการถ่ายภาพโดยเครื่องภาพหรือภาพผ่านทางใดๆ เพราะความคุณภาพเป็นจริง การถ่ายภาพ การถ่ายภาพโดยเครื่องภาพหรือภาพเหลือการณ์ในสถานที่ต่างๆ ย่อมที่จะมีภาพของสภาพสถานที่ต่างๆ ติดมาด้วย กฎหมายได้กำหนดข้อยกเว้นการละเมิดลิขสิทธิ์ไว้ ตามที่บัญญัติไว้ในมาตรา 39 ดังนี้

“การถ่ายภาพ หรือภาพถ่ายภาพโดยเครื่องภาพหรือภาพผ่านทางใดๆ อันมีงานศิลปกรรมใดรวมอยู่เป็นส่วนประกอบด้วย มิให้ถือว่าเป็นการละเมิดลิขสิทธิ์ในงานศิลปกรรมนั้น

ข้อยกเว้นตามมาตรา 40 อันเกี่ยวกับงานศิลปกรรมอันมีบุคคลอื่นนอกจากผู้สร้างสรรค์เป็นเจ้าของอยู่ด้วย ตามที่บัญญัติในมาตรา 40 ดังนี้

“ในกรณีที่ลิขสิทธิ์ในงานศิลปกรรมใดๆ มีบุคคลอื่นนอกจากผู้สร้างสรรค์เป็นเจ้าของอยู่ด้วย การที่ผู้สร้างสรรค์คนเดียวกันนั้นได้ทำศิลปกรรมนั้นอีกภายหลัง ในลักษณะที่เป็นการทำซ้ำบางส่วนกับศิลปกรรมเดิม หรือใช้แบบพิมพ์ภาพร่าง แผนผัง แบบจำลองหรือข้อมูลที่ได้จากศิษย์ที่ใช้ในการทำศิลปกรรมเดิม

ถ้าปรากฏว่าผู้สร้างสรรค์มิได้ทำขึ้น หรือออกแบบในส่วนขันเป็นสาระสำคัญของ
ติดปกรรบเดิม มิให้ถือว่าเป็นการละเมิดลิขสิทธิ์"

สำหรับข้อยกเว้นในงานศิลปกรรมตามมาตรา 40 นี้ ประเด็นที่ควร
พิจารณา ก็คือบุคคลอื่นนอกจากผู้สร้างสรรค์เป็นเจ้าของลิขสิทธิ์อยู่ด้วย เกิดขึ้นได้
อย่างไรและมีได้ในกรณีใดบ้าง หากพิจารณาจากคำที่ใช้ในกฎหมายไม่น่าจะเป็น
ผู้สร้างสรรค์รวมเพราะกฎหมายใช้คำว่าบุคคลอื่นนอกจากผู้สร้างสรรค์

กรณีบุคคลอื่นนอกจากผู้สร้างสรรค์เป็นเจ้าของลิขสิทธิ์อยู่ด้วย น่าจะเป็น
กรณีที่ผู้สร้างสรรค์ได้มีข้อตกลงให้เป็นอย่างอื่น กล่าวคือให้มีลิขสิทธิ์ร่วมกันตาม
บทบัญญัติตามมาตรา 9 ซึ่งเป็นสร้างสรรค์ในฐานะพนักงานหรือสูงจังหรือกรณีการ
จ้างทำของตามมาตรา 10 หรือกรณีการสร้างสรรค์โดยการจ้าง การควบคุมหรือ
ตามคำสั่งของหน่วยงานของรัฐตามมาตรา 14 เป็นต้น

ข้อยกเว้นเกี่ยวกับงานสถาปัตยกรรม กฎหมายลิขสิทธิ์ได้แยกกำหนด
ข้อยกเว้นแยกออกเป็นกรณีต่างหาก ลักษณะของการกระทำที่ถือว่าเป็นการ
ละเมิดลิขสิทธิ์ก็เหมือนๆ กับข้อยกเว้น มาตรา 37 แต่ไม่รวมถึงการก่อสร้างงาน
สถาปัตยกรรม ตามที่บัญญัติในมาตรา 38 ดังนี้

"การวาดเขียน การเขียนระบายสี การแกะลายเส้น การนั่น การแกะสลัก
การพิมพ์ภาพ การถ่ายภาพ การถ่ายภาพยนตร์ หรือการแพร่ภาพซึ่งงาน
สถาปัตยกรรมใด มิให้ถือว่าเป็นการละเมิดลิขสิทธิ์ในงานสถาปัตยกรรมนั้น"

นอกจากนี้ข้อยกเว้นในการละเมิดลิขสิทธิ์ในงานสถาปัตยกรรมตามมาตรา
41 ยังได้กำหนดข้อยกเว้นเกี่ยวกับการบูรณะอาคารในรูปแบบเดิม ตามที่บัญญัติ
ในมาตรา 41 ดังนี้

"อาคารใดเป็นงานสถาปัตยกรรมอันมีลิขสิทธิ์ ตามพระราชบัญญัตินี้ การ
บูรณะอาคารนั้นในรูปแบบเดิมมิให้ถือว่าเป็นการละเมิดลิขสิทธิ์"

ข้อยกเว้นเกี่ยวกับงานภาคพยนตร์ เนื่องจากภาคพยนตร์ เป็นงานที่มีงานประจำที่นิ่มน้ำอยู่ด้วย เช่น วรรณกรรม นาฏกรรม ศิลปกรรม ดนตรีกรรม และงานอื่นๆ ที่นำมาใช้ในการจัดทำภาคพยนตร์ ตามที่บัญญัติในมาตรา 42 ดังนี้

“ในกรณีของความคุ้มครองลิขสิทธิ์ในงานภาคพยนตร์ได้สิ้นสุดลง มิให้ถือว่า การนำภาคพยนตร์นั้นเผยแพร่ต่อสาธารณะเป็นการละเมิดลิขสิทธิ์ในวรรณกรรม นาฏกรรม ศิลปกรรม ดนตรีกรรม โดยทัศนวัสดุ หรือสิ่งบันทึกเสียง หรืองานที่ใช้จัดทำภาคพยนตร์นั้น”

เหตุผลของการกำหนดข้อยกเว้นในงานภาคพยนตร์ เพราะว่าในขณะที่อายุแห่งการคุ้มครองภาคพยนตร์สิ้นสุดลง แผ่นงานประจำที่รวมอยู่ด้วยนั้นอายุแห่งการคุ้มครองลิขสิทธิ์ยังไม่สิ้นสุดลง เพราะมีอายุแห่งการคุ้มครองยาวกว่าภาคพยนตร์ เช่น งานวรรณกรรม หรือศิลปกรรม เป็นต้น

4.3 การอนุญาตโดยกฎหมายบังคับ การอนุญาตโดยกฎหมายบังคับนับว่ามีขึ้นเป็นครั้งแรกสำหรับประเทศไทย เพราะตามกฎหมายลิขสิทธิ์ พ.ศ. 2521 ได้กำหนดเพื่อนำมาใช้การแปลให้ไว้ในพระราชบัญญัติลิขสิทธิ์ พ.ศ. 2526 มาตรา 5 กำหนดเพื่อนำมาใช้การแปลไว้ 10 ปี

การอนุญาตโดยกฎหมายบังคับ ตามพระราชบัญญัติลิขสิทธิ์ พ.ศ. 2537 เรียกว่า “การใช้ลิขสิทธิ์ในพฤติกรรมพิเศษ” ซึ่งให้บัญญัติไว้ในหมวด 3 ตั้งแต่มาตรา 54 ถึงมาตรา 55

โครงสร้างของกฎหมายใช้ลิขสิทธิ์ในพฤติกรรมพิเศษ ตามกฎหมายลิขสิทธิ์นี้ อยู่ดังนี้ คือคุณสมบัติผู้ยื่นคำขอ วัตถุประสงค์ เพื่อนำมาใช้การอนุญาตสิทธิ์ของผู้ได้รับอนุญาต สิทธิของเจ้าของลิขสิทธิ์และการสิ้นสุดของการอนุญาต

พระราชบัญญัติสิทธิ์ พ.ศ. 2537 ได้กำหนดเงื่อนไขหลักเกณฑ์และวิธีการขออนุญาตใช้สิทธิในพุทธิกรรมพิเศษในมาตรา 54, 55 ดังนี้

"ผู้มีสัญชาติไทย ซึ่งประสงค์จะขออนุญาตใช้สิทธิในงานที่มีการเผยแพร่ท่องสถานชั้นในรูปของสิ่งพิมพ์หรือข่ายอื่นที่คล้ายคลึงกันตามพระราชบัญญัตินี้ เพื่อประโยชน์ในการเรียน การสอน หรือการค้นคว้า ที่มิได้มีวัตถุประสงค์เพื่อหากำไรอาจยื่นคำขอต่ออธิบดีโดยแสดงหลักฐานว่าผู้ขอได้ขออนุญาตใช้สิทธิในการจัดทำคำแปลภาษาไทย หรือทำรากสลาโวงานที่เคยจัดพิมพ์งานแปลเป็นภาษาไทย ดังกล่าวจากเจ้าของสิทธิ์ แต่ได้รับการปฏิเสธหรือเมื่อได้ให้เวลาอันควรแล้วก ลงกันไม่ได้ ถ้าในขณะที่ยื่นคำขอดังกล่าว ปรากฏว่า

(1) เจ้าของสิทธิ์มิได้จัดทำหรืออนุญาตให้ผู้ใดจัดทำคำแปลภาษาไทย ของงานดังกล่าวของกทำการโฆษณาภายในสามปีหลังจากได้มีการโฆษณา้งงาน เป็นครั้งแรกหรือ

(2) เจ้าของสิทธิ์ได้จัดพิมพ์คำแปลงานภาษาไทย ออกทำการโฆษณา ซึ่งเมื่อพันกำหนดสามปีหลังจากที่ได้จัดพิมพ์คำแปลดังกล่าวครั้งสุดท้าย ไม่มีการจัดพิมพ์คำแปลงานนั้นอีก และไม่มีสำเนาคำแปลงานดังกล่าวในห้องคลอด

นอกจากนี้กฎหมายยังได้กำหนดเงื่อนไข หลักเกณฑ์และวิธีการขออนุญาตไว้ในมาตรา 54 วรรคสอง ดังนี้

"การขออนุญาตตามวรรคหนึ่ง ให้เป็นไปตามหลักเกณฑ์ วิธีการและเงื่อนไขดังต่อไปนี้

(1) การขออนุญาตตามวรรคหนึ่ง ห้ามมิให้อธิบดีมีคำสั่งอนุญาต หากจะยกเว้นตามมาตรา 54 วรรคหนึ่ง (1) หรือ (2) สิ้นสุดลงไม่เกินหนึ่งเดือน

(2) ในกรณีที่อธิบดีมีคำสั่งอนุญาต ให้ผู้รับอนุญาตมีสิทธิแต่เพียงผู้เดียว

ในการจัดทำคำแปล หรือจัดพิมพ์คำแปลงานที่ได้รับอนุญาต และในกรณีที่ระบุเวลาในหนังสืออนุญาตยังไม่สิ้นสุดลงหรือสิ้นสุดยังไม่เกินหนึ่งเดือน ห้ามมิให้อธิบดี อนุญาตให้บุคคลอื่นจัดทำคำแปลเป็นภาษาไทยในงานลิขสิทธิ์เดียวกันนั้นอีก

(3) ห้ามมิให้ผู้ได้รับอนุญาตในสิทธิ์ที่ได้รับอนุญาตให้แก่บุคคลอื่น

(4) ถ้าเจ้าของลิขสิทธิ์ หรือผู้ได้รับอนุญาตให้ใช้สิทธิ์ของเจ้าของลิขสิทธิ์ แสดงต่ออธิบดีว่าตนได้จัดพิมพ์คำแปลเป็นภาษาไทย หรือจัดพิมพ์คำแปลงานดังกล่าวเป็นภาษาไทย โดยมีเนื้อหาเหมือนกันกับสิ่งพิมพ์ที่ได้รับอนุญาตตามมาตรา 55 และจำนวนสิ่งพิมพ์นั้น ในราคาก็เท่ากัน โดยเปรียบเทียบกับงานอื่นในลักษณะเดียวกันที่จำนวนป้ายในประเทศไทยให้อธิบดีมีคำสั่งว่าหนังสืออนุญาตที่ออกให้แก่ผู้ที่ได้รับอนุญาตเป็นสิ้นสุดลง และแจ้งให้ผู้รับอนุญาตทราบดึงคำสั่งดังกล่าวโดยไม่ชักช้า"

สำเนาสิ่งพิมพ์ที่จัดทำหรือจัดพิมพ์ขึ้นก่อนที่อธิบดีมีคำสั่งให้หนังสือ อนุญาตสิ้นสุดลง ผู้ที่ได้รับอนุญาตมีสิทธิ์จะจำนวนสำเนาดังกล่าวจนกว่าจะหมดสิ้นไป

(5) ห้ามมิให้ผู้ที่ได้รับอนุญาตส่งออกไปนอกราชอาณาจักรซึ่งสำเนาสิ่งพิมพ์ที่ได้รับอนุญาตให้จัดแปลง จัดทำเป็นภาษาไทยดังกล่าว เว้นแต่เข้าเมืองไปดังต่อไปนี้

(ก) ผู้รับที่อยู่ต่างประเทศเป็นบุคคลสัญชาติไทย

(ข) สิ่งพิมพ์ดังกล่าวใช้เพื่อวัตถุประสงค์ในการเรียนการสอนหรือ

ศึกษา

(ค) การส่งสิ่งพิมพ์ดังกล่าวจะต้องไม่เป็นไปเพื่อการค้า และ

(ง) ประเทศที่สิ่งพิมพ์ถูกส่งไปดังกล่าว จะต้องอนุญาตให้ประเทศไทย

สงหรือแยกจ่ายสิ่งพิมพ์ดังกล่าวในประเทศนั้นได้

ขั้นตอนการพิจารณาให้อุบัติเหตุของอธิบดี เมื่อได้รับคำขอเพื่อจัดทำคำแปลเป็นภาษาไทย หรือทำข้าสำเนางานที่ได้เคยจัดพิมพ์งานแปลเป็นภาษาไทยตามมาตรา 54 อธิบดีจะดำเนินการให้มีการตกลงกันระหว่างเจ้าของลิขสิทธิ์ในเรื่องเกี่ยวกับค่าตอบแทนและเงื่อนไขการใช้สิทธิ ตามที่บัญญัติในมาตรา 54 ดังนี้

"เมื่อได้รับคำขอตามมาตรา 54 ให้อธิบดีดำเนินการให้มีการตกลงกันระหว่างคู่กรณีในเรื่องค่าตอบแทน และเงื่อนไขการใช้สิทธิ ในกรณีที่ตกลงกันไม่ได้ให้อธิบดีเป็นผู้พิจารณามีคำสั่งกำหนดค่าตอบแทนที่เป็นธรรม โดยคำนึงถึงขั้นราคากำหนดค่าตอบแทนปกติในธุรกิจประเภทนั้น และอาจกำหนดค่าเงื่อนไขการใช้สิทธิ ตามที่เห็นสมควร"

เมื่อได้มีการกำหนดค่าตอบแทนและเงื่อนไขการใช้สิทธิแล้ว ให้อธิบดีออกหนังสืออนุญาตให้แก่ผู้ขอใช้สิทธิ

คำสั่งของอธิบดีตามวรรคหนึ่ง คู่กรณีอาจอุทธรณ์ต่อคณะกรรมการได้ภายในเก้าสิบวันนับแต่ได้รับหนังสือแจ้งคำสั่งของอธิบดี คำวินิจฉัยของคณะกรรมการให้เป็นที่สุด"

ปัญหาที่นำมาพิจารณาเกี่ยวกับการขอใช้ลิขสิทธิ์ในพฤติกรรมพิเศษ ได้แก่ กรณีที่ได้รับอนุญาตให้จัดทำคำแปลภาษาไทย ผู้รับอนุญาตจะได้ลิขสิทธิ์จากการแปลหรือไม่ เพราะว่าการแปลถือว่าเป็นการตัดแปลงอย่างหนึ่ง และเป็นการตัดแปลงที่ได้รับการอนุญาตจากเจ้าของลิขสิทธิ์ ซึ่งหากพิจารณาบนบัญญัติ มาตรา 11 แล้วการแปลโดยได้รับอนุญาตผู้แปลปลดปล่อยมีลิขสิทธิ์ในคำแปล แต่ในกรณีการอนุญาตโดยกฎหมายบังคับผู้แปลจะมีลิขสิทธิ์หรือไม่

5. การละเมิดลิขสิทธิ์ การละเมิดลิขสิทธิ์ตามพระราชบัญญัติลิขสิทธิ์ พ.ศ. 2537 ได้บัญญัติไว้ตั้งแต่มาตรา 27 ถึง มาตรา 31 โครงสร้างของการละเมิดลิขสิทธิ์แบ่งออกเป็นสองส่วนใหญ่ คือ การละเมิดโดยตรง กับการละเมิดโดย

ช้อม(Indirect Infringement บางท่านเรียกว่า Secondary Infringement) สำหรับโครงสร้างป้องของบทบัญญัติของกฎหมายลิขสิทธิ์ ได้แบ่งตัวชนิดของ การละเมิดตามประเภทหรือชนิดของงานที่ได้รับการคุ้มครองตามกฎหมาย เช่น แบ่งออกเป็นงานวาระนกรรนและงานศิลปกรรมตามมาตรา 27 งานเสพทัศนวัสดุ ภาพยินดี หรือสิ่งบันทึกเสียงตามมาตรา 28 งานแพร่เสียง แพร่ภาพ ตามมาตรา 29 งานโปรแกรมคอมพิวเตอร์ตามมาตรา 30 และการกระทำการละเมิดโดยทางอ้อม ตามมาตรา 31 บทบัญญัติและตามมาตรา 31 นี้ผู้เขียนเห็นว่าคุณถึงงานทุกชนิด

ขอแตกต่างระหว่างการละเมิดโดยตรง และการละเมิดโดยทางอ้อม การ ละเมิดโดยตรงหมายถึงการกระทำที่กฎหมายถือว่าเป็นการละเมิดลิขสิทธิ์ในงาน แต่ละประเภท ซึ่งผู้ถูกกล่าวหาว่าเป็นผู้กระทำการละเมิดเป็นผู้ทำข้าหรือตัดแปลง โดยตรง ส่วนกระทำที่เป็นการละเมิดโดยทางอ้อมนั้น ผู้กระทำรู้หรือไม่เหตุอันควรรู้ ว่างานนั้นๆ ได้ทำขึ้นมาโดยละเมิดแต่ยังได้กระทำการเพื่อการหากำไรตามบท บัญญัติของตามมาตรา 31 ซึ่งเปรียบเทียบได้กับการกระทำความผิดทางอาญา ฐานรับของใจตาม ป.อ. มาตรา 357⁽²¹⁾

การละเมิดลิขสิทธิ์โดยตรง ตามมาตรา 27 ถึงมาตรา 30

5.1 การละเมิดวาระนกรรน และศิลปกรรม ตามพระราชบัญญัติลิขสิทธิ์ พ.ศ. 2537 มาตรา 27 ซึ่งบัญญัติให้ดังนี้

⁽²¹⁾ ฎีกาที่ 536/2534 การละเมิดลิขสิทธิ์ตามกฎหมายลิขสิทธิ์มิอยู่ส่องกรณีคือ การละเมิด โดยทางอ้อม ตามพ.ร.บ.ลิขสิทธิ์ พ.ศ. 2521 มาตรา 27 หรือ พ.ร.บ.ลิขสิทธิ์ พ.ศ. 2537 มาตรา 31 และการละเมิดโดยตรง เช่น การละเมิดตามมาตรา 24 ถึงมาตรา 26 ของ พ.ร.บ.ลิขสิทธิ์ พ.ศ. 2521 หรือ ตามมาตรา 27 ถึงมาตรา 30 ของ พ.ร.บ.ลิขสิทธิ์ พ.ศ. 2537 เป็นต้น

"การกระทำอย่างใดอย่างหนึ่ง แก่งานอันมีลักษณะตามพระราชบัญญัตินี้ โดยไม่ได้รับอนุญาตตามมาตรา 15(5) ให้ถือว่าเป็นการละเมิดลักษณะ ถ้าได้กระทำดังต่อไปดังนี้

- (1) ทำข้า หรือตัดแปลง
- (2) เมยแพร์ต่อสาธารณะ

5.2 การละเมิดโดยทัศนวัสดุ ภาพยนตร์ หรือสิ่งบันทึกเสียง ซึ่งได้บัญญัติให้ในมาตรา 28 ดังนี้

"การกระทำอย่างใดอย่างหนึ่งแก่โดยทัศนวัสดุ ภาพยนตร์ หรือสิ่งบันทึกเสียง อันมีลักษณะตามพระราชบัญญัตินี้ โดยไม่ได้รับอนุญาตตามมาตรา 15(5) หั้นนี้ไม่ว่าในส่วนที่เป็นเสียงและหรือภาพ ให้ถือว่าเป็นการละเมิดลักษณะ ถ้าได้กระทำดังต่อไปนี้

- (1) ทำข้า หรือตัดแปลง
- (2) เมยแพร์ต่อสาธารณะ
- (3) ให้เช่าต้นฉบับ หรือสำเนางานดังกล่าว

5.3 การละเมิดโปรแกรมคอมพิวเตอร์ การละเมิดโปรแกรมคอมพิวเตอร์ ซึ่งบัญญัติให้ตามมาตรา 30 ดังนี้

"การกระทำอย่างใดอย่างหนึ่งแก่โปรแกรมคอมพิวเตอร์ อันมีลักษณะตามพระราชบัญญัตินี้ โดยไม่ได้รับอนุญาตตามมาตรา 15(5) ให้ถือว่าเป็นการละเมิดลักษณะ ถ้าได้กระทำดังต่อไปนี้

- (1) ทำข้า หรือตัดแปลง
- (2) เมยแพร์ต่อสาธารณะ
- (3) ให้เช่าต้นฉบับ หรือสำเนางานดังกล่าว

ข้อสังเกตการละเมิดในงานอันมีลิขสิทธิ์ในงานสืบทอดศตุ ภาพยนทร์ ลิงบันทึกเดียวกันตามมาตรา 28 และโปรแกรมคอมพิวเตอร์ตามมาตรา 30 นั้น การให้เช่าด้านฉบับหรือสำเนางานดังกล่าวข้างต้นถือว่าเป็นการละเมิด

ในส่วนของโปรแกรมคอมพิวเตอร์ก็ยังมีปัญหาที่มีความเห็นของนักกฎหมายบางท่านเห็นว่าการนำโปรแกรมคอมพิวเตอร์ที่ซื้อมาใช้กับเครื่องคอมพิวเตอร์ของตนนั้นลักษณะของโปรแกรมคอมพิวเตอร์จะมีบันทึก ซึ่งถือว่าเป็นการทำซ้ำอย่างหนึ่ง แต่ตามความเห็นของผู้เขียนแล้วเห็นว่ากฎหมายลิขสิทธิ์ มิได้ห้ามการใช้และการขยายโปรแกรมคอมพิวเตอร์ให้แก่บุคคลอื่นเพื่อนำไปใช้ อันจะมีการบันทึกโดยระบบการทำงานของเครื่องก็ตามย่อมถือได้ว่าเป็นการขันยอนโดยปริยายของผู้ขายโปรแกรมคอมพิวเตอร์

5.4 การละเมิดงานแพร์เดียร์แพร์ภาพตามบทบัญญัติตามมาตรา 29 ซึ่งบัญญัติให้ดังนี้

"การกระทำอย่างใดอย่างหนึ่งแก่งานแพร์เดียร์ แพร์ภาพ อันมีลิขสิทธิ์ตามพระราชบัญญัตินี้ โดยไม่ได้รับอนุญาตตามมาตรา 15(5) ให้ถือว่าเป็นการละเมิดลิขสิทธิ์ ด้วยกระทำการดังต่อไปนี้"

(1) จัดทำสืบทอดศตุ ภาพยนทร์ ลิงบันทึกเดียวกันแพร์เดียร์ แพร์ภาพ ทั้งนี้ไม่ว่าทั้งหมด หรือบางส่วน

(2) แพร์เดียร์แพร์ภาพข้า ทั้งนี้ไม่ว่าทั้งหมดหรือบางส่วน

(3) จัดให้ประชาชนฟังและหรือรอมงานแพร์เดียร์แพร์ภาพ โดยเรียกเก็บเงินหรือผลประโยชน์อย่างอื่นในทางการค้า

ปัญหาในเรื่องของการละเมิดงานแพร์เดียร์แพร์ภาพในประเด็นนี้ที่ก้านหนาคือ "ผลประโยชน์อย่างอื่นทางการค้า" เป็นคำที่กว้าง宏大ให้คิดได้ว่าการเปิดโทรศัพท์หรือเครื่องเดียวกันตามห้างสรรพสินค้าต่างๆ ซึ่งมักจะเปิดโทรศัพท์ให้เพื่อแสดงให้ลูกค้าเห็นว่าโทรศัพท์ที่ตนจำหน่ายนั้นสามารถรับภาพได้คุณภาพ

เพื่อเป็นการชูงใจให้ลูกค้าซื้อสินค้าของตนจะถือว่าเป็นการจัดให้ประชาชนฟัง และหรือชุมชนงานแพร์เทียร์ภาพว่าเป็นผลประโยชน์อย่างอ่อนในทางการค้าหรือไม่

5.5 การละเมิดโดยช้อม(Indirect Infringement หรือ Secondary Infringement)⁽²²⁾

---

(22) ฎีกาที่ 4207 - 4208/2533 : เมื่อโจทก์ไม่ได้เป็นผู้สร้างสรรค์ และไม่ได้ปรากฏว่าโจทก์ได้ตั้งติ่งธุรกิจโดยวิธีใดซึ่งการได้มาซึ่งตั้งติ่งธุรกิจได้มาโดยวิธีอื่นก็ได้ เช่น การรับโอนการซื้อขายของ ได้มาในฐานะหน่วยงานของรัฐ หรือการควบบริษัท เป็นต้น โจทก์จึงไม่มีอำนาจที่จะห้ามหรือร้องทุกข์ เพราะโจทก์ไม่ได้เป็นเจ้าของตั้งติ่งธุรกิจ

ฎีกาที่ 954/2536 เทปของกล่องที่จำเลยมือถือเพื่อให้เข้าเป็นแบบที่มีได้ทำขึ้นมาโดย ละเมิดตั้งติ่งธุรกิจ จึงไม่มีความผิดตาม พ.ร.บ.ตั้งติ่งธุรกิจ พ.ศ. 2521 มาตรา 27 หรือตาม พ.ร.บ. ตั้งติ่งธุรกิจ พ.ศ. 2537 มาตรา 31

ฎีกาที่ 3911/2534 การพิจารณาว่า "ผู้ใดรู้อยู่แล้วหรือมีเหตุอันควรรู้ว่างานใดได้ทำ ขึ้นโดยละเมิดตั้งติ่งธุรกิจ ตาม พ.ร.บ.ตั้งติ่งธุรกิจ พ.ศ. 2521 มาตรา 21 หรือ ตาม พ.ร.บ.ตั้งติ่งธุรกิจ พ.ศ. 2537 มาตรา 31 ซึ่งเป็นการท้าละเมิดโดยทางช้อม ศาลฎีกาได้วางหลักโดยพิจารณา จากความรู้ความชำนาญในการประกอบกิจกรรมของจำเลยประกอบเบื้องต้นที่จริงในคดีนี้ ปรากฏว่าจำเลยเป็นพ่อค้ารายหนั้งที่เคยเบี้ยนช่องคุณสภามาเป็นเวลานานถึงประมาณ 20 ปี ซึ่งมีความรู้ความชำนาญในการตรวจสอบหนังสือและปรากฏว่าหนังสือที่ทำขึ้นมาโดยละเมิด นั้นแยกต่างหากหนังสือของจริงโดยชัดเจน ศาลจึงวินิจฉัยว่าจำเลยจำนำงานที่ทำขึ้นโดย ละเมิดตั้งติ่งธุรกิจ โดยรู้อยู่แล้วซึ่งถือว่าการกระทำการของจำเลยเป็นการละเมิดโดยทางช้อม

ฎีกาที่ 4250/2542 ความผิดที่ถือว่าเป็นการทำโดยละเมิดตาม พ.ร.บ.ตั้งติ่งธุรกิจ พ.ศ. 2537 มาตรา 31 นั้น ความผิดมิใช่จะมีเฉพาะเจ้าของร้าน หากรวมถึงผู้จัดการ ลูกจ้าง ที่รู้ หรือมีเหตุอันควรรู้ว่าสิ่งนั้นได้ทำขึ้นโดยละเมิดด้วย

การจะเมิดโดยตรงจะแยกก้าหนดการกระทำที่ถือว่าเป็นการจะเมิดตาม
ประนาบทองงาน แต่การจะเมิดโดยทางช้อมนี้คุณถึงงานทุกประนาบที่ได้รับความ
ศุ่มครองตามกฎหมายลิขสิทธิ์ การกระทำที่ว่าเป็นการจะเมิดโดยทางช้อมตาม
มาตรา 31 ซึ่งบัญญัติให้ดังต่อไปนี้

“ผู้ใดรู้อยู่แล้วหรือมีเหตุอันควรรู้ว่างานใดได้ทำขึ้นโดยจะเมิดลิขสิทธิ์ของผู้
อื่น กระทำการป่ายโดยป่างหนึ่งแก่งานนั้นเพื่อแสวงหากำไร ให้ถือว่าผู้นั้นกระทำการ
จะเมิดลิขสิทธิ์ ด้วยได้กระทำการดังต่อไปนี้

- (1) ขาย มีไว้เพื่อขาย เสนอขาย ให้เช่า เสนอให้เช่า ให้เช่าซื้อ หรือ
  - เสนอด้วยเช่าซื้อ
- (2) เผยแพร่ต่อสาธารณะ
- (3) แจกจ่ายในลักษณะที่อาจก่อให้เกิดความเสียหายแก่เจ้าของลิขสิทธิ์
- (4) นำหัวเรื่องสิ่งเข้ามาในราชอาณาจักร

6. คดีเกี่ยวกับลิขสิทธิ์ และสิทธิของนักแสดง คดีเกี่ยวกับลิขสิทธิ์และสิทธิ
ของนักแสดงตามพระราชบัญญัติลิขสิทธิ์ พ.ศ. 2537 ตั้งแต่มาตรา 62 ถึงมาตรา
66 มีประเด็นหรือโครงสร้างของกฎหมายที่สำคัญมาได้แก่ กรรมสิทธิ์คดีเดินคดี
หรือคดีที่จะเป็นผู้เสียหาย ข้อสันนิษฐานของกฎหมาย และอายุความพึงคดี

6.1 ผู้เสียหายคือเจ้าของลิขสิทธิ์ หากพิจารณาจากบทบัญญัติของ
กฎหมายลิขสิทธิ์ ตามมาตรา 62 อันเกี่ยวกับข้อสันนิษฐานของกฎหมาย การขาด
ใช้ค่าเสียหายตามมาตรา 64 การใช้สิทธิของให้ระงับหรือละเว้นการจะเมิดตาม
มาตรา 65 หรือมาตราอื่นๆ ในส่วนของค่าเสียหายที่เป็นค่าปรับ หรือการ
ก้าหนดให้สิ่งที่ทำขึ้นมาโดยจะเมิดลิขสิทธิ์ที่ยังเป็นกรรมสิทธิ์ของผู้กระทำการจะเมิด
ให้ตกเป็นของเจ้าของลิขสิทธิ์เป็นต้น เห็นได้ชัดว่าผู้เสียหายได้แก่เจ้าของลิขสิทธิ์

ในประเดิมผู้เสียหายที่มีสิทธิ์ดำเนินคดีกับผู้ละเมิด มีปัญหาที่นานมายิ่งนานาคือผู้ได้รับอนุญาตโดยเด็ดขาดแต่เพียงผู้เดียวให้ใช้งานอันมีลิขสิทธิ์ และเป็นการอนุญาตให้ทดลองอย่างแห่งการศูนย์กลางของลิขสิทธิ์ ซึ่งเป็นการอนุญาตที่ระบุห้ามเข้าของลิขสิทธิ์ใช้งานอันมีลิขสิทธิ์ และห้ามมิให้ออนุญาตให้แก่บุคคลอื่นอีก ซึ่งทำให้สถานภาพของผู้ได้รับอนุญาตในลักษณะดังกล่าวมีสิทธิ์แต่เพียงผู้เดียวในการใช้สิทธิ์ในงานอันมีลิขสิทธิ์ หากมีการละเมิดลิขสิทธิ์ในงานที่ได้รับอนุญาต ผู้เสียหายทางเศรษฐกิจตามความเป็นจริงก็คือผู้ที่ได้รับอนุญาต หากไม่มีอำนาจพ้องแล้วจะทำให้ได้รับความเสียหายมาก

6.2 สิทธิ์ในการขอให้ศาลมีคำสั่งระงับหรือลงทะเบียนการกระทำการท่าจะละเมิดลิขสิทธิ์ หรือสิทธิ์ของนักแสดง ตามมาตรา 65 ที่เป็นสิทธิ์ของเจ้าของลิขสิทธิ์ หรือสิทธิ์ของนักแสดง บทบัญญัติของมาตรา 65 นี้ เป็นมาตรการอย่างหนึ่งเพื่อเป็นการป้องกันความเสียหายที่อาจจะเกิดขึ้นกับเจ้าของลิขสิทธิ์หรือสิทธิ์ของนักแสดง ซึ่งสามารถยื่นคำขอได้ตามข้อกำหนดดังที่รัฐบาลทรงบัญญัติ และการค้าระหว่างประเทศซึ่งออกโดยด้วยอาศัยอำนาจตามความในมาตรา 30 แห่งพระราชบัญญัติจัดตั้งศาลทั่วไปสิ่งที่บัญญัติและกฎหมายค้าระหว่างประเทศ พ.ศ. 2539 ซึ่งมีรายละเอียดในข้อ 12 ถึงข้อ 19 นอกจากนี้ยังสามารถใช้สิทธิ์ขอให้ระงับการนำเข้าหรือส่งออกโดยร้องขอต่อพนักงานศุลกากรตามระเบียบกระทรวงพาณิชย์และคำสั่งทั่วไปของกรมศุลกากรเลขที่ 27-28/2536

สิทธิ์ของเจ้าของลิขสิทธิ์และสิทธิ์นักแสดง ตามมาตรา 65 มีสิทธิ์ขอได้สองกรณีด้วยกันคือ เมื่อมีการกระทำการละเมิด หรือกำลังจะกระทำการอย่างโดยย่างหนึ่งอันเป็นการละเมิด ตามมาตรา 65 ซึ่งได้บัญญัติไว้ดังนี้

“ในกรณีที่มีหลักฐานโดยชัดแจ้งว่าบุคคลใดกระทำการ หรือกำลังจะกระทำการอย่างโดยย่างหนึ่งอันเป็นการละเมิดลิขสิทธิ์หรือสิทธิ์ของนักแสดง เจ้า

ของลิขสิทธิ์หรือลิขสิทธิ์ของนักแสดง อาจขอให้ศาลมีคำสั่งให้บุคคลดังกล่าวระงับ
หรือละเว้น การกระทำดังกล่าวตนได้"

คำสั่งของศาลตามวรรคหนึ่ง ไม่ตัดสิทธิของเจ้าของลิขสิทธิ์ หรือสิทธิของ
นักแสดงในการเรียกร้องค่าเสียหายตามมาตรา 64 ซึ่งได้บัญญัติไว้ดังนี้

"ในกรณีที่มีการละเมิดลิขสิทธิ์หรือสิทธิของนักแสดง ศาลมีอำนาจสั่งให้ผู้
ละเมิดขาดใช้ค่าเสียหายแก่เจ้าของลิขสิทธิ์หรือสิทธิของนักแสดง ตามจำนวนที่
ศาลเห็นสมควรโดยคำนึงถึงความร้ายแรงของความเสียหาย รวมทั้งการตุญญเสีย
ประโยชน์ และค่าใช้จ่ายอันจำเป็นในการบังคับตามสิทธิของเจ้าของลิขสิทธิ์ หรือ
สิทธิของนักแสดงด้วย

6:3 ข้อสันนิษฐานของกฎหมาย กฎหมายลิขสิทธิ์ได้บัญญัติข้อสันนิษฐาน
เกี่ยวกับการพ้องคิดจะเมิดลิขสิทธิ์และสิทธินักแสดงไว้ในมาตรา 62 ดังนี้⁽²³⁾

(23) Bcc 1979 Art. 15

(1) In order that the author of a literary or artistic work protected by this Convention shall, in the absence of proof to the contrary, be regarded as such, and consequently be entitled to institute infringement proceedings in the countries of the Union, it shall be sufficient for his name to appear on the work in the usual manner. This paragraph shall be applicable even if this name is a pseudonym, where the pseudonym adopted by the author leaves no doubt as to his identity.

(2) The person or body corporate whose name appears on a cinematographic work in the usual manner shall, in the absence of proof to the contrary, be presumed to be the maker of the said work.

(3) In the case of anonymous and pseudonymous works, other than those referred to in paragraph (1) above, the publisher whose name appears on the work shall, in the absence of proof to the contrary, be deemed to represent the author, and in this capacity he shall be entitled to protect and enforce the author's rights.

“คดีเกี่ยวกับลิขสิทธิ์หรือลิขสิทธิ์ของนักแสดงตามพระราชบัญญัตินี้ ไม่ว่าจะเป็นคดีแพ่งหรือคดีอาญาให้สันนิษฐานไว้ก่อนว่า งานที่มีการฟ้องร้องในคดีนี้ เป็นงานอันมีลิขสิทธิ์ หรือลิขสิทธิ์ของนักแสดงตามพระราชบัญญัตินี้ และให้ทงเป็นเจ้าของลิขสิทธิ์หรือลิขสิทธิ์ของนักแสดงในงานดังกล่าว เว้นแต่จำเลยจะได้ยังว่าไม่มีผู้ใดเป็นเจ้าของลิขสิทธิ์หรือลิขสิทธิ์ของนักแสดงหรือได้ยังลิขสิทธิ์ของโจทก์”

งานใดมีชื่อ หรือสิงได้ที่ใช้แทนชื่อของบุคคลใดอ้างว่าตนเป็นเจ้าของลิขสิทธิ์หรือลิขสิทธิ์ของนักแสดงไว้ให้สันนิษฐานไว้ก่อนว่าบุคคลซึ่งเป็นเจ้าของชื่อ หรือสิงที่ใช้แทนชื่อเป็นผู้สร้างสรรค์ หรือนักแสดง

งานใดไม่มีชื่อ หรือสิงที่ใช้แทนชื่อแสดงไว้หรือมีชื่อ หรือสิงที่ใช้แทนชื่อแสดงไว้ แต่มิได้อ้างว่าเป็นเจ้าของลิขสิทธิ์หรือลิขสิทธิ์ของนักแสดง และมีชื่อหรือสิงได้ที่ใช้แทนชื่อของบุคคลอื่นซึ่งอ้างว่าเป็นผู้พิมพ์ ผู้โฆษณา หรือผู้พิมพ์และผู้

The provisions of this paragraph shall cease to apply when the author reveals his identity and establishes his claim to authorship of the work.

(4) (a) In the case of unpublished works where the identity of the author is unknown, but where there is every ground to presume that he is a national of a country of the Union, it shall be a matter for legislation in that country to designate the competent authority which shall represent the author and shall be entitled to protect and enforce his rights in the countries of the Union.

(5) (b) Countries of the Union which make such designation under the terms of this provision shall notify the Director General by means of a written declaration giving full information concerning the authority thus designated. The Director General shall at once communicate this declaration to all other countries of the Union.

โฆษณาให้สันนิษฐานไว้ก่อนว่า บุคคลซึ่งเป็นผู้พิมพ์ ผู้โฆษณา หรือผู้พิมพ์ และผู้โฆษณาตนเป็นเจ้าของลิขสิทธิ์หรือลิขธิณกและคงนั้น

ตามบทบัญญัติของพระราชบัญญัติลิขสิทธิ์ พ.ศ. 2521 มาตรา 28 ที่ได้กำหนดข้อสันนิษฐานเกี่ยวกับงานที่มีการพ่องร้องคดีเข่นเดียวกัน แต่ไม่ได้ระบุให้ชัดเจนทำให้มีการตีความกันว่าใช้ได้เฉพาะในคดีแพ่งเท่านั้น แต่เมื่อมีการแก้ไขกฎหมาย พระราชบัญญัติลิขสิทธิ์ พ.ศ. 2537 ได้ระบุให้โดยชัดเจนว่าไม่ว่าจะเป็นคดีแพ่งหรือคดีอาญา ซึ่งทำให้ปัญหาการตีความยังคงมีมา

6.4 อาจมีความพ่องคดี กฎหมายลิขสิทธิ์ตามมาตรา 63 "ห้ามมิให้พ่องคดี ละเมิดลิขสิทธิ์หรือลิขธิณกและคงเมื่อพ้นกำหนดสามปีนับแต่วันที่เจ้าของลิขสิทธิ์หรือลิขธิณกและคงรู้ถึงการละเมิดหรือรู้ตัวผู้กระทำการละเมิด แต่ทั้งนี้ต้องไม่เกินสิบปีนับแต่วันที่มีการละเมิดลิขสิทธิ์หรือลิขธิณกและคง

7. ค่าเสียหาย ค่าเสียหายที่เจ้าของลิขสิทธิ์จะได้รับในกรณีที่มีการละเมิดลิขสิทธิ์ และลิขธิณกและคง โดยกฎหมายลิขสิทธิ์ให้อำนาจศาลที่จะสั่งให้ผู้ละเมิดชดใช้ค่าเสียหายตามที่บัญญัติไว้ในมาตรา 64 ดังนี้

"ในกรณีที่มีการละเมิดลิขสิทธิ์หรือลิขธิณกและคง ศาลมีอำนาจสั่งให้ผู้ละเมิดชดใช้ค่าเสียหายแก่เจ้าของลิขสิทธิ์ หรือลิขธิณกและคง ตามจำนวนที่ศาลเห็นสมควรโดยคำนึงถึงความร้ายแรงแห่งความเสียหาย รวมทั้งการสูญเสียประโยชน์ และค่าใช้จ่ายอันจำเป็นในการบังคับตามลิขสิทธิ์ของเจ้าของลิขสิทธิ์หรือลิขธิณกและคงด้วย"

นอกจากกฎหมายได้กำหนดเรื่องอำนาจศาลตามมาตรา 64 แล้วยังมีค่าเสียหายที่กำหนดขึ้นโดยกฎหมายลิขสิทธิ์ คือค่าเสียหายที่กฎหมายกำหนดไว้และอนคือ บรรดาสิ่งที่ทำขึ้น หรือนำเข้ามาในราชอาณาจักรอันเป็นการละเมิดลิขสิทธิ์ หรือลิขธิณกและคง และยังเป็นกรรมสิทธิ์ของผู้กระทำความผิดตาม

มาตรฐาน 69 หรือมาตรฐาน 70 ให้ตกเป็นของเจ้าของลิขสิทธิ์ หรือสิทธิของนักแสดง ตามมาตรา 75 และค่าปรับที่ได้ชำระตามคำพิพากษา ให้จ่ายแก่เจ้าของลิขสิทธิ์ หรือสิทธิของนักแสดงเป็นจำนวนกี่หนึ่ง . แต่ไม่เป็นการกระทบเทือนถึงสิทธิของ เจ้าของลิขสิทธิ์ หรือสิทธิของนักแสดงที่จะพ้องเรียกค่าเสียหายในทางแพ่งสำหรับ ส่วนที่เกินจำนวนเงินค่าปรับที่เจ้าของลิขสิทธิ์หรือสิทธิของนักแสดงที่ได้รับไว้แล้ว นั้นตามมาตรา 76

8. บทกำหนดโทษ บทกำหนดโทษที่บัญญัติให้ในกฎหมายนี้จะแบ่งระดับความ ผิดที่ทำขึ้นเพื่อการค้าและมิได้กระทำขึ้นเพื่อค้นคว้า ตามมาตรา 69 และมาตรา 70 และบทบัญญัติเกี่ยวกับการเพิ่มโทษในกรณีที่พันโทษและยังไม่ครบห้าปี กระทำการใดๆ ตามกฎหมายลิขสิทธิ์อีก กฎหมายลิขสิทธิ์ให้ระหว่างโทษเป็นสอง เท่าตามมาตรา 73⁽²⁴⁾

8.1 นิติบุคคลกระทำการผิด ผู้ที่จะถูกดำเนินคดี หากเป็นกรณีของนิติ บุคคลเป็นผู้กระทำการผิดตามพระราชบัญญัติลิขสิทธิ์ มาตรา 74 ให้ถือว่า กรรมการหรือผู้จัดการทุกคนของนิติบุคคลนั้นเป็นผู้ร่วมกระทำการผิดกับนิติ บุคคลนั้น เว้นแต่จะพิสูจน์ได้ว่ากรรมการของนิติบุคคลนั้นได้กระทำการโดยตนไม่ได้รู้ เห็นหรือยินยอมด้วย

8.2 บทกำหนดโทษที่ไม่ได้เกี่ยวกับข้องกับการละเมิดลิขสิทธิ์หรือสิทธินัก แสดง แต่เป็นกรณีของการที่ผู้ใดไม่ mana ให้ด้วยค่า หรือไม่ส่งเอกสาร หรือวัสดุใดๆ ตามที่คณะกรรมการหรืออนุกรรมการพัฒนาตามมาตรา 60 วรรคสาม ต้องระวังโทษ

⁽²⁴⁾ ฎีกาที่ 1027/2538 การระหว่างโทษเป็นสองเท่าตาม พ.ร.บ.ลิขสิทธิ์ พ.ศ. 2521 มาตรา 45 หรือ พ.ร.บ.ลิขสิทธิ์ พ.ศ. 2537 มาตรา 73 ผู้กระทำการผิดต้องได้รับโทษจริง ๆ และ พันโทษจำคุกแล้วยังไม่ครบห้าปี แต่ความผิดในคดีก่อนศาลได้ขอการลงโทษให้ชั่งไม่ถือว่ามี การพันโทษที่จะวางโทษหรือยกได้

จำกัดไม่เกินสามเดือน หรือปรับไม่เกินห้าหมื่นบาท หรือทั้งจำทั้งปรับ และกรณีที่ผู้ได้ข้อความ หรือไม่อ่านว่าความละดูแลแก่พนักงานเจ้าน้ำที่ชึ้งสั่งตามมาตรา 67 หรือฝ่าฝืนไม่ปฏิบัติตามคำสั่งของเจ้าพนักงานชึ้งสั่งตามมาตรา 67 ต้องระวางโทษจำกัดไม่เกินสามเดือน หรือปรับไม่เกินห้าหมื่นบาท หรือทั้งจำทั้งปรับตามมาตรา 72

8.3 จำนวนของอธิบดีในการเบรียบเทียนปรับตามกฎหมาย ให้อ่านอาจ อธิบดีเบรียบเทียนปรับตามมาตรา 77 กรณีความผิดตามมาตรา 69 วรรคหนึ่ง ซึ่ง ได้แก่ละเมิดลิขสิทธิ์หรือลิขสิทธิ์ของนักแสดงตามมาตรา 27 มาตรา 28 มาตรา 29 มาตรา 30 หรือมาตรา 52 และความผิดตามมาตรา 70 วรรคหนึ่ง กรณีที่มีการ ก่อทำละเมิดตามมาตรา 31 นอกจากนี้กฎหมายยังกำหนดให้ความผิดตาม พะราชนัญญาติลิขสิทธิ์เป็นความผิดชั้นยอมความให้ตามมาตรา 66

9. การคุ้มครองลิขสิทธิ์ระหว่างประเทศ ได้แก่การคุ้มครองแก่ก្នុងประเทศ ภาคแห่งอนุสัญญาว่าด้วยการคุ้มครองลิขสิทธิ์หรืออนุสัญญาว่าด้วยการคุ้มครอง ลิขสิทธิ์ของนักแสดงซึ่งประเทศไทยเป็นภาคีอยู่ด้วย หรืองานอันมีลิขสิทธิ์ขององค์กรระหว่างประเทศซึ่งประเทศไทยห่วงเป็นสมาชิกอยู่ด้วย ย่อมได้รับการคุ้มครอง ตามพะราชนัญญาติลิขสิทธิ์ โดยรัฐมนตรีมีอำนาจประกาศรายชื่อประเทศภาคี แห่งอนุสัญญาว่าด้วยการคุ้มครองลิขสิทธิ์ หรืออนุสัญญาว่าด้วยการคุ้มครองลิขสิทธิ์ของนักแสดงในราชกิจจานุเบกษา ตามมาตรา 61 วรรคหนึ่ง และมาตรา 61 วรรคสอง⁽²⁵⁾

⁽²⁵⁾ Bcc. 1979, Art 18

(1) This Convention shall apply to all works which, at the moment of its coming into force, have not yet fallen into the public domain in the country of origin through the expiry of the term of protection.

10. สิทธิของนักแสดง การคุ้มครองสิทธิของนักแสดงนับว่าเป็นเรื่องใหม่สำหรับประเทศไทย สิทธิของนักแสดงไม่ถือว่าเป็นสิ่งที่มีสิทธิ์ หากแต่เป็นสิทธิ์ทางเดียวหรือสิทธิ์ที่เกี่ยวข้องกับสิทธิ์

พระราชบัญญัติสิทธิ์ได้ให้ความคุ้มครองสิทธิของนักแสดงในหมวด 2 ตั้งแต่มาตรา 44 ถึงมาตรา 53 และมีการนำกฎหมายสิทธิ์มาใช้ เช่น

(2) If, however, through the expiry of the term of protection which was previously granted, a work has fallen into the public domain of the country where protection is claimed, that work shall not be protected anew.

(3) The application of this principle shall be subject to any provisions contained in special conventions to that effect existing or to be concluded between countries of the Union. In the absence of such provisions, the respective countries shall determine, each in so far as it is concerned, the conditions of application of the principle.

(4) The preceding provisions shall also apply in the case of new accessions to the Union and to cases in which protection is extended by the application of Article 7 or by the abandonment of reservations.

Art 19 The provisions of this Convention shall not preclude the making of a claim to the benefit of any greater protection which may be granted by legislation in a country of the Union.

Art 20 The Governments of the countries of the Union reserve the right to enter into special agreements among themselves, in so far as such agreements grant to authors more extensive rights than those granted by the Convention, or contain other provisions not contrary to this Convention. The provisions of existing agreements which satisfy these conditions shall remain applicable.

การให้นำเข้าอยกเว้นการลงทะเบียนสิทธิ์ตามมาตรา 32 มาตรา 34 มาตรา 36 มาตรา 42 และมาตรา 43 มาใช้บังคับกับสิทธิของนักแสดงโดยอนุโลม นอกจากนี้ในกรณีที่เกี่ยวกับคดีสิทธิของนักแสดงก็ใช้หลักเดียวกันกับคดีที่เกี่ยวกับสิทธิ์ เช่น ข้อสันนิษฐานตามมาตรา 62 อำนาจของศาลในการกำหนดค่าเสียหาย ตามมาตรา 64 และการขอให้ระงับหรือละเอวันการกระทำตามมาตรา 65

โครงสร้างของกฎหมายเกี่ยวกับสิทธิของนักแสดงแบ่งออกเป็น การได้สิทธิ ของนักแสดง สิทธิของนักแสดง การพิនิจความชอบของนักแสดงและการลงทะเบียน สิทธิของนักแสดงตลอดจนข้อยกเว้นการลงทะเบียนสิทธิของนักแสดง

สิทธิของแสดงที่ได้มาตามมาตรา 47 ขึ้นเป็นสิทธิตามมาตรา 44 ซึ่งบัญญัติไว้ดังนี้

“นักแสดงย่อมมีสิทธิแต่เพียงผู้เดียวในการกระทำการอันเกี่ยวกับการแสดง ของตน ดังต่อไปนี้

(1) แพร่เสียงหรือภาพ หรือเผยแพร่ต่อสาธารณะเชิงการแสดง เว้น แต่จะเป็นการแพร่เสียงหรือภาพ หรือเผยแพร่ต่อสาธารณะจากสิ่งบันทึกการแสดงที่มีการบันทึกไว้แล้ว

(2) บันทึกการแสดงที่ยังไม่มีการบันทึกไว้แล้ว

(3) ทำร้ายสิ่งบันทึกการแสดงที่มีผู้บันทึกไว้โดยไม่ได้รับอนุญาตจากนักแสดงหรือบันทึกการแสดงที่ได้รับอนุญาตเพื่อวัตถุประสงค์อื่น หรือสิ่งบันทึกการแสดงที่เข้าข้อยกเว้นการลงทะเบียนสิทธิของนักแสดงตามมาตรา 53

ข้อยกเว้นการลงทะเบียนตามมาตรา 53 นั้นกฎหมายให้นำเข้าอยกเว้นการลงทะเบียนสิทธิ์บางมาตราใช้บังคับโดยอนุโลมซึ่งจะกล่าวถึงต่อไป

การได้มาซึ่งสิทธิของนักแสดง การได้มาซึ่งสิทธิของนักแสดง แบ่งออกเป็นสองกรณีคือกรณีที่ได้สิทธิตามมาตรา 44 และได้สิทธิของนักแสดงตามมาตรา 45

การได้มาซึ่งสิทธิของนักแสดงตามมาตรา 44 นั้นกฎหมายได้กำหนดเงื่อนไขในมาตรา 47 ให้ดังนี้

"ให้นักแสดงมีสิทธิในการแสดงตามมาตรา 44 หากเป็นไปตามเงื่อนไขดังต่อไปนี้"

- (1) นักแสดงนั้นมีสัญชาติไทยหรือมีถิ่นที่อยู่ในราชอาณาจักร หรือ
- (2) การแสดง หรือส่วนใหญ่ของการแสดงนั้นเกิดขึ้นในราชอาณาจักรหรือในประเทศที่เป็นภาคีแห่งอนุสัญญาฯ ด้วยการคุ้มครองสิทธิของนักแสดงซึ่งประเทศไทยเป็นภาคีอยู่ด้วย

ข้อตั้งเดียวกันของเงื่อนไขตามมาตรา 47(1) นั้นกฎหมายใช้คำว่ามีถิ่นที่อยู่ ซึ่งตรงกับเงื่อนไขการคุ้มครองสิทธิระหว่างประเทศ ตามพระราชบัญญัติฯ กำหนดเงื่อนไขการคุ้มครองสิทธิระหว่างประเทศมาตรา 5(1) แต่ตามบทบัญญัติมาตรา 8 แห่งพระราชบัญญัติสิทธิฯ ซึ่งกำหนดการให้สิทธิในสิทธิ์ของผู้สร้างสรรค์ใช้คำว่า "อยู่ใน"

การได้สิทธิของนักแสดงตามมาตรา 45 สิทธิของนักแสดงตามมาตรา 45 นี้ เป็นสิทธิที่นักแสดงจะได้รับค่าตอบแทนการนำเสนอสิ่งบันทึกเสียงการแสดงออกเผยแพร่ เพื่อวัตถุประสงค์ในทางการค้า ซึ่งมาตรา 48 ได้บัญญัติไว้ดังนี้

"ให้นักแสดงมีสิทธิรับค่าตอบแทนตามมาตรา 45 หากเป็นไปตามเงื่อนไขดังต่อไปนี้"

(1) นักแสดงมีสัญชาติไทย หรือมีถิ่นที่อยู่ในราชอาณาจักร ในขณะที่มีการบันทึกการแสดงนั้น หรือในขณะที่เรียกร้องสิทธิ หรือ

(2) การบันทึกเสียงการแสดงหรือส่วนใหญ่ของการบันทึกเสียงการแสดงนั้นเกิดขึ้นในราชอาณาจักร หรือในประเทศที่เป็นภาคีแห่งอนุสัญญาฯ ด้วยการคุ้มครองสิทธินักแสดงซึ่งประเทศไทยเป็นภาคีอยู่ด้วย

สิทธิของนักแสดงตามมาตรา 45 ซึ่งเป็นสิทธิที่จะได้รับค่าตอบแทน
กฎหมายจึงสิทธิ์ได้กำหนดเงื่อนไขวิธีการให้ในมาตรา 45 ดังนี้

“ผู้ใดนำสิ่งบันทึกเสียงการแสดงซึ่งได้นำออกเผยแพร่เพื่อวัตถุประสงค์ทาง
การค้าแล้ว หรือนำสำเนาของงานนั้นไปเผยแพร่เสียงหรือเผยแพร่ต่อสาธารณะโดย
ทาง ให้ผู้นั้นจ่ายค่าตอบแทนที่เป็นธรรมแก่นักแสดง ในกรณีที่คณะกรรมการไม่
ได้ให้อธิบดีเป็นผู้มีคำสั่งกำหนดค่าตอบแทน หัวนี้ให้คำนึงถึงอัตราค่าตอบแทน
ปกติในธุรกิจประเภทนั้น

คำสั่งของอธิบดีตามวรรคหนึ่ง คู่กรณีอาจอุทธรณ์ต่อคณะกรรมการภายใน
เก้าสิบวัน นับแต่วันที่ได้รับหนังสือแจ้งคำสั่งของอธิบดี คำวินิจฉัยของคณะกรรมการ
การให้เป็นที่สุด”

นอกจากนี้หากเป็นกรณีที่มีนักแสดงมากกว่าหนึ่งคน นักแสดงอาจแต่งตั้ง
ตัวแทนร่วมเพื่อตัดสินหรือบริหารสิทธิ์เกี่ยวกับสิทธิของตนตามมาตรา 46 ซึ่ง
บัญญัติไว้ดังนี้

“ในกรณีที่การแสดง หรือการบันทึกเสียงการแสดงใด มีนักแสดงมากกว่า
หนึ่งคนขึ้นไป นักแสดงเหล่านั้นอาจแต่งตั้งตัวแทนร่วมเพื่อตัดสินหรือบริหารเกี่ยวกับ
สิทธิ์ของตนได้”

10.1 การโอนสิทธิของนักแสดง การโอนสิทธิของนักแสดงไม่ว่าจะเป็นการ
โอนสิทธิ์ที่มีอยู่ตามมาตรา 44 หรือสิทธิตามมาตรา 45 กฎหมายกำหนดเกี่ยวกับ
การโอนให้ในมาตรา 51 ดังนี้

“สิทธิของนักแสดงตามมาตรา 44 และมาตรา 45 ย่อมโอนแก่กันได้ ไม่ว่าหัว
หน模หรือบางส่วนจะจะโอนให้โดยมีกำหนดเวลา หรือตลอดอายุอาชญาแห่งการคุ้ม
ครองก็ได้

ในกรณีที่มีนักแสดงมากกว่าหนึ่งคนขึ้นไป นักแสดงมีสิทธิโอนเข้าพำนิช
ส่วนที่เป็นของตนเท่านั้น

การโอนทางอินนอกจากทางมรดกต้องทำเป็นหนังสือลงลายมือชื่อผู้โอน และผู้รับโอน ถ้าไม่ได้กำหนดระยะเวลาไว้ในสัญญาโอน ให้ถือว่าเป็นการโอนเมื่อกำหนดระยะเวลาสามปี

10.2 อายุแห่งการคุ้มครองสิทธิของนักแสดง ระยะเวลาหรืออายุแห่งการคุ้มครองสิทธิของนักแสดง แบ่งออกเป็นสองกรณีกล่าวคือ อายุการคุ้มครองสิทธิของนักแสดงตามมาตรา 44 และอายุแห่งการคุ้มครองสิทธิของนักแสดงตามมาตรา 45

สิทธิของนักแสดงตามมาตรา 44 มีอยู่ห้าสิบปีนับแต่วันสิ้นปฏิทินของปีที่มีการแสดงหากมีการบันทึกการแสดงตั้งแต่ล่าสุดให้มีอายุห้าสิบปีนับแต่วันสิ้นปฏิทินของที่มีการบันทึกการแสดงตามมาตรา 49

สำหรับสิทธิของนักแสดงตามมาตรา 45 ให้มีอายุห้าสิบปีนับแต่วันสิ้นปฏิทินของปีที่มีการบันทึกเสียงการแสดง ตามมาตรา 50

10.3 การละเมิดสิทธิของนักแสดง การละเมิดสิทธิของนักแสดงมีอยู่สองกรณีคือการกระทำอย่างใดอย่างหนึ่งตามมาตรา 44 เช่นบันทึกการแสดงเป็นดันโดยไม่ได้รับอนุญาตจากนักแสดง และกรณีต้องจ่ายค่าตอบแทนแก่นักแสดง เพราะได้นำสิ่งบันทึกเสียงการแสดงออกเพื่อเผยแพร่เพื่อวัตถุประสงค์ทางการค้า หรือนำสิ่งบันทึกเสียงหรือเผยแพร่ต่อสาธารณะโดยตรงหากมิได้จ่ายค่าตอบแทนให้ถือว่าเป็นการละเมิดสิทธิของนักแสดงตามมาตรา 52

10.4 ข้อยกเว้นการละเมิดสิทธิของนักแสดงบทบัญญัติเกี่ยวกับข้อยกเว้นการละเมิดสิทธิของนักแสดงตามมาตรา 53 ให้นำมาตรา 32 มาตรา 33 มาตรา 34 มาตรา 36 มาตรา 42 และมาตรา 43 มาบังคับใช้โดยอนุโลม

ปัญหาที่มีจะน้ำมาพิจารณาเกี่ยวกับสิทธิของนักแสดงโดยเฉพาะประเด็นของการได้สิทธิของนักแสดงก็คือ ในกรณีที่นักแสดงได้นำงานอันมีลิขสิทธิ์ของผู้อื่นมาแสดงหรือบันทึกการแสดงหรือบันทึกเสียงการแสดงโดยละเมิดลิขสิทธิ์ของผู้

อื่น แต่การแสดงหรือการบันทึกเสียงการแสดงถูกต้องตามเงื่อนไขของมาตรา 47 หรือมาตรา 48 แล้วแต่กรณี นักแสดงจะได้สิทธิของนักแสดงตามกฎหมายหรือไม่

11. คณะกรรมการตัดสิน ประธานที่ต้องพิจารณาได้แก่ องค์ประกอบของของคณะกรรมการ วาระของการอยู่ในตำแหน่ง การพ้นจากตำแหน่งของกรรมการผู้ทรงคุณวุฒิ องค์ประชุมของคณะกรรมการ ข้ามจังหวัดของคณะกรรมการ

11.1 องค์ประกอบของคณะกรรมการตัดสินประกอบด้วยปลัดกระทรวง พานิชย์เป็นประธานกรรมการ และกรรมการผู้ทรงคุณวุฒิซึ่งคณะกรรมการรัฐมนตรีแต่งตั้ง ซึ่งไม่เกิน 12 คนในจำนวนของคณะกรรมการผู้ทรงคุณวุฒินี้จะต้องแต่งตั้งผู้แทนของสมาคม เจ้าของลิขสิทธิ์หรือสิทธิของนักแสดง และผู้แทนของสมาคมผู้ให้งาน ลิขสิทธิ์หรือสิทธิของนักแสดงเป็นจำนวนไม่น้อยกว่าหกคนเป็นกรรมการ สำหรับการแต่งตั้งเลขานุการและผู้ช่วยเลขานุการให้คณะกรรมการเป็นผู้แต่งตั้งตามมาตรา 56 วรรคสอง

11.2 การพ้นจากตำแหน่งของกรรมการผู้ทรงคุณวุฒิ มีอยู่สองกรณีคือการพ้นจากตำแหน่งตามวาระ และการพ้นจากตำแหน่งก่อนวาระ

กรรมการผู้ทรงคุณวุฒิมีวาระอยู่ในตำแหน่งคราวละสองปี กรรมการซึ่งพ้นจากตำแหน่งอาจได้รับแต่งตั้งได้อีกตามมาตรา 57 วรรคหนึ่ง

ในการนี้ที่กรรมการพ้นจากตำแหน่งก่อนวาระ หรือในกรณีที่คณะกรรมการรัฐมนตรีแต่งตั้งกรรมการเพิ่มขึ้นในระหว่างที่คณะกรรมการซึ่งแต่งตั้งไว้แล้วยังมีวาระอยู่ในตำแหน่ง ให้ผู้ที่ได้รับตำแหน่งแทน หรือเป็นกรรมการเพิ่มขึ้นอยู่ในตำแหน่งเท่ากับวาระที่เหลืออยู่ของกรรมการซึ่งได้แต่งตั้งไว้แล้วตามมาตรา 57 วรรคสอง

การพ้นตำแหน่งของกรรมการผู้ทรงคุณวุฒิก่อนหมดวาระตามมาตรา 58 ได้แก่

(1) ตาย

- (2) สาขอก
- (3) คณารัญมณฑรีให้ออก
- (4) เป็นบุคคลทั่มถ้วน
- (5) เป็นคนไว้ความสามารถหรือคนเดินเรื่องไว้ความสามารถ หรือ
- (6) ได้รับโทษจำคุกโดยคำพิพากษาถึงที่สุดให้จำคุก เว้นแต่โทษลับรับความผิดที่ได้กระทำโดยประมาท หรือความผิดหนูโทษ

11.3 องค์ประชุมของคณะกรรมการ การประชุมของคณะกรรมการต้องมีกรรมการมาประชุมไม่น้อยกว่ากึ่งหนึ่งของจำนวนคณะกรรมการทั้งหมดจึงเป็นองค์ประชุม ถ้าประธานไม่มาประชุม หรือไม่สามารถปฏิบัติหน้าที่ได้ให้กรรมการที่มาประชุมเลือกกรรมการคนหนึ่งเป็นประธานในที่ประชุม สำหรับวินิจฉัยข้อหาได้ถือเสียงข้างมากตามมาตรา 59 วรรคแรก

การลงคะแนนเสียง กรรมการคนหนึ่งให้มีเสียงหนึ่งในการลงคะแนน หากคะแนนเสียงเท่ากันให้ประธานที่ประชุมออกเสียง เพิ่มขึ้นให้อีกหนึ่งเสียงเป็นเสียงข้าง ตามมาตรา 59 วรรคสอง

11.4 จำนวนหน้าที่ของคณะกรรมการ คณะกรรมการมีจำนวนตามมาตรา 60 ดังนี้

- (1) ให้คำแนะนำหรือคำปรึกษาแก่รัฐมนตรีในการออกกฎหมาย
ตามพระราชบัญญัตินี้
- (2) วินิจฉัยอุทธรณ์คำสั่งของของอธิบดีตามมาตรา 45 และมาตรา 55
- (3) ส่งเสริมหรือสนับสนุนสมาคม หรือองค์กรของผู้สร้างสรรค์ หรือ
นักแสดงเกี่ยวกับการดำเนินการเพื่อจัดเก็บค่าตอบแทนจากบุคคลอื่นที่ใช้งานอัน
มีลิขสิทธิ์หรือลิขสิทธิ์ของนักแสดง และการคุ้มครองหรือปกป้องลิขสิทธิ์หรือประโยชน์อื่น
ให้ตามพระราชบัญญัตินี้

(4) พิจารณาเรื่องอื่นๆ ตามที่รัฐมนตรีมอบหมาย
ให้คณะกรรมการมีอำนาจแต่งตั้งอนุกรรมการเพื่อพิจารณา หรือ¹
ปฏิบัติการอย่างหนึ่งอย่างใดตามที่คณะกรรมการมอบหมายก็ได้ และให้นำ²
มาตรา 59 มาใช้บังคับแก่การประชุมของอนุกรรมการโดยอนุโญติ

ในการปฏิบัติน้ำที่ ให้คณะกรรมการหรือคณะกรรมการมี
อำนาจออกคำสั่งเป็นหนังสือเรียกบุคคลใดมาให้ถ้อยคำ หรือส่งเอกสาร หรือวัสดุ
ใดๆ มาเพื่อประกอบการพิจารณาให้ตามความจำเป็น

12. พนักงานเจ้าหน้าที่ เจ้าพนักงานหมายความว่า ผู้ซึ่งรัฐมนตรีแต่งตั้งให้
ปฏิบัติตามพระราชบัญญัตินี้ ตามมาตรา 4 วรรค 18 อ้าวานหน้าที่ของพนักงาน
เจ้าหน้าที่ตามพระราชบัญญัติขึ้นที่นัด 7 มาตรา 67 ให้บัญญัติให้ดังนี้

"เพื่อประโยชน์ในปฏิบัติการให้เป็นไปตามพระราชบัญญัตินี้ ให้พนักงาน
เจ้าหน้าที่เป็นเจ้าพนักงานตามประมวลกฎหมายอาญา และให้พนักงานเจ้าหน้าที่
มีอำนาจ และหน้าที่ดังต่อไปนี้

(1) เข้าไปในอาคาร สถานที่ทำการ สถานที่ผลิตหรือสถานที่เก็บสินค้า
ของบุคคลใดในเวลาระหว่างพระอาทิตย์ขึ้น ถึงพระอาทิตย์ตก หรือในเวลาทำการ
ของสถานที่นั้น หรือเข้าไปในยานพาหนะ เพื่อค้นสินค้านี้หรือตรวจสอบเมื่อมีเหตุอัน
ควรสงสัยว่ามีการกระทำความผิดตามพระราชบัญญัตินี้

(2) ยึดหรืออายัดเอกสารหรือสิ่งของที่เกี่ยวข้องกับการกระทำความผิดเพื่อ
ประโยชน์ในการดำเนินคดีในกรณีมีเหตุอันควรสงสัยว่ามีการกระทำความผิดตาม
พระราชบัญญัตินี้

(3) ส่งให้บุคคลใดๆ มาให้ถ้อยคำหรือให้ฟังบัญชี เอกสาร หรือนลักษณ์
อื่น ในกรณีมีเหตุอันควรเชื่อว่าถ้อยคำ สมุดบัญชี เอกสาร หรือนลักษณ์ดังกล่าวมี

ประโยชน์แก่การค้นพบหรือใช้เป็นพยานหลักฐานในการพิสูจน์การกระทำความผิดตามพระราชบัญญัตินี้

ในการปฏิบัติน้ำที่ของพนักงานเจ้าหน้าที่ ให้ผู้ที่เกี่ยวข้องอำนวยความสะดวกตามสมควร

ในการปฏิบัติน้ำที่ พนักงานเจ้าหน้าที่ต้องแสดงบัตรประจำตัวแก่บุคคลซึ่งเกี่ยวข้องตามมาตรา 68 วรรคแรก และบัตรประจำตัวเจ้าหน้าที่ให้เป็นไปตามแบบที่รัฐมนตรีกำหนดตามมาตรา 68 วรรคสอง

13. บทเฉพาะกาล พระราชบัญญัติลิขสิทธิ์ พ.ศ. 2537 ให้บัญญัติเกี่ยวกับการให้ความคุ้มครองงานตามมาตรา 78 ดังนี้

“งานอันมีลิขสิทธิ์อยู่แล้วตามพระราชบัญญัติคุ้มครองงานวาระนกรรมและศิลปกรรม พุทธศักราช 2474 หรือพระราชบัญญัติลิขสิทธิ์ พ.ศ. 2521 ในวันที่พระราชบัญญัตินี้ใช้บังคับให้ได้รับความคุ้มครองลิขสิทธิ์ตามพระราชบัญญัตินี้

งานที่ได้จัดทำขึ้นก่อนวันที่พระราชบัญญัตินี้ใช้บังคับ และไม่มีลิขสิทธิ์ตามพระราชบัญญัติคุ้มครองงานวาระนกรรมและศิลปกรรม พุทธศักราช 2474 หรือพระราชบัญญัติลิขสิทธิ์ พ.ศ. 2521 แต่เป็นงานที่ได้รับความคุ้มครองลิขสิทธิ์ตามพระราชบัญญัตินี้ ให้ได้รับความคุ้มครองตามพระราชบัญญัตินี้

LW 425

บรรณานุกรม

- Kaplan, Benjamin and Brown, Ralph S. Cases on copyright, unfair competition and other topics bearing on the protection of literary, musical and artistic works.
3rd ed. Mineola, New York: The Foundation Press Inc., 1978.
- Kent, Allen and Lancour, Harold. Copyright current viewpoint on history.
New York: R. R. Bowker, 1972.
- Kintner, Earl W. and Lahr, Jack L. An intellectual property law primer.
New York: Macmillan, 1975.
- Latman, Alan Howell's copyright law, rev. ed. Washington, D.C. : BNA,
1962.
- Nimmer, Melville B. Cases and materials on copyright and other aspects
Of law pertaining to literary musical and artistic works illustrated.
2nd ed. St. Paul, Minn: West Publishing Co., 1979.
- Stewart, Stephen M. International copyright and Neighbouring rights.
London: Butterworth, 1983.
- Wipo. Background reading Material on Intellectual property. Wipo
publication No. 659(E) 1988.
- นานะ พิทยาภรณ์. คำอธิบายพระราชบัญญัติคุ้มครองของวิถีชนกรุ่นและศิลป
กรีก.
กทม.: โรงพิมพ์มหาวิทยาลัยรามคำแหง, 2522.

ภาคผนวก

- พระราชบัญญัติสิทธิ์ พ.ศ. 2537 และกฎกระทรวง พ.ศ. 2540
- ประกาศกระทรวงพาณิชย์ เรื่อง กำหนดรายชื่อประเทศภาคีแห่งอนุสัญญาว่าด้วยการคุ้มครองสิทธิ์ หรืออนุสัญญาว่าด้วยการคุ้มครองสิทธิ์ของนักแสดง
- พระราชบัญญัติสิทธิ์ฉบับที่ 2 พ.ศ. 2522 และฉบับแก้ไขเพิ่มเติมฉบับที่ 2 พ.ศ. 2535 และฉบับที่ 3 พ.ศ. 2542
- พระราชบัญญัติเครื่องหมายการค้า พ.ศ. 2534 และฉบับแก้ไขเพิ่มเติม พ.ศ. 2543
- ระเบียบและประกาศกระทรวงพาณิชย์ ฉบับที่ 1 พ.ศ. 2536
ประกาศกระทรวงพาณิชย์ ฉบับที่ 94 พ.ศ. 2536 ประกาศกระทรวงพาณิชย์ ฉบับที่ 95 พ.ศ. 2536 และประกาศกระทรวงพาณิชย์ ฉบับที่ 96 พ.ศ. 2536 ว่าด้วยการนำสินค้าเข้ามาในราชอาณาจักร
- คำสั่งหัวไปรษณีย์สุลกากร เรื่อง ระเบียบปฏิบัติเกี่ยวกับสินค้าที่ลงทะเบียนสิทธิ์ของผู้อื่น ฉบับที่ 27 และฉบับที่ 28 พ.ศ. 2536